STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 04049

EYNZAME

A. M. Fuchs

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

[illegible]
א. מ. פוקס
לעמבערג [illegible]

א. מ. פוקס
איינזאַמע

נאָוועלען

אַרויסגעגעבען פון ש. לעווין.
לעמבערג 1912

AJNZAME.

NOWELEN FUN A. M. FUCHS.

Buchdruckerei Ch. Rohatyn Lemberg. —1912.

פֿאָטאָגראַף „ל'מאַריאַנאַ".

פֿאַטאַגראַף „ל'מאַריאַנאַ".

—.—.—.— און דאָך, דאָך פֿערזיכער איך אײַך מיט דער גאַנצער רוהיגקייט פֿון ריינעם און צוגלייך איינזאַמען געוויסען, אַז איך פֿיהל אויף מיר נישט האַפֿטען דעם מינדעסטען שאָטען פֿון שולד אין איהר טויט.—

יאָ, ווי זעלטזאַם ס'זאָל נישט קלינגען.

— ? —

הם! — כ'האָב אייגענטליך נישט ליעב צו ערצעהלען איבערלעבונגען — עס קומט מיר דאַן פֿאָר אַז מען בעטאַפּט מיין נאַקעטע לייב מיט שמוציג גראָבע פֿינגער — נאָר דאָס מאָהל מאַך איך אַן אויסנאַהם — דען סוף כל סוף זוך איך מיך אַליין אַלץ מעהר און מעהר איינצולעבען אין דער דאָזיגער זעלטזאַמער געשיכטע, וועלכער'ס גרונד איז ביז היינט נאָך פֿאַר מיר פֿערדעקט געבליבען.

דאָס פֿענסטער קען בלייבען אָפֿען! — נאָר דעם לאָמפּ פֿערלעשט!

אין דער טונקעלהייט לעבען אויף די זכרונות און געדאָפּעלט העלערע פֿאַרבען־פּראַכטען — אַזוי גוט! — און איצט הערט:

— קיין שעהנער בין איך אָלזאָ נישט. מיינע געזיכטס־ציגע זענען נישט רעגעלמעסיג, און די הויט פֿון מיין פּנים איז נישט גלאַט — דאַפֿאַר אָבער פערמאגען מיינע אָגרים־גרינע אויגען, אַ מין מאָרנע צוציעהונגס־קראַפֿט, וואָס ציעהט צו און שטויסט אָב צוגלייך, און וואַרפֿט אויף אַ בעשטימטען שטח אַהין און צוריק. און דאַרום ווערט אייך נישט וואונדערן וואָס אָט די אַלע אָבערפֿלעכליכע ליסטיגע ליבעלייען מיט די רוישענדע עקסצענטרישע מיידלעך, וואָס פֿלעגען זיך מיט מיר קייעגען און קאָקעטירען פֿער טע־לעפֿאָן — האָבען אין אַ געווימער צייט פֿערוויקעלט אַרום מיין האַרץ אָ מין איבלע פּוסטע שרעק, וואָס איך שפּיר נאָר פֿאָהרענדיג אויף אַ האַרטען טרעסעלדיגען וואָגען קעגען צוריקוואַרפֿענדען ווינד.

און נאַאיוו־קינדיש מיט פֿערעקשענטען בענקען, האָב איך דעמולט געגליסט און געשטרעבט צו יענער הימליש־הייליגער ליעבע, צו יענעם שטראהל־געוועבטען זעלען־בונד וואָס וואָלט אומשטאַנד געווען צו פֿערפֿאַרבען מיינע צולאָזענע טעג און נעכט מיט ציטריגער איבערגעבענהייט און פֿאַנטאַזיע־פֿולען גלויבען.

קורץ, ס'האָט מיר פֿערשמעקט נאָך פֿרישעס און ער־קוויקענדעס, און צו יענער צייט האָב איך זי בעגעגענט.

עס איז געוועזען אין אַ קנאַקענד פֿראָסטיגען אָוועגד ביי אַ אינטימען טאַנץ־אונטערהאַלט פֿון סטודענטען און שולמיידלעך, אין אַ נאָך נישט אויסגעענדיגטען זאַל. די ווייכע פֿייכטע ווענד האָבען געאָטהעמט מיט דינע ווייסע פּאַרע וואָלקענדלעך, און די פֿערשידענפֿאַרביגע טואַלעטען מיט די גאָלד־גלימערנדע סטודענטען־אָבצייכען האָבען זיך אָבגעשלאָגען אויבען אין בליאַסקענדיגען קוילען־לאָמפּ ווי אין א פֿיעלקאַנטיג־געשליפֿען קרישטאָל־גלעזעל.

מיין נערוועז־מיסטרויאישע שטימונג האָט זיך אויסגעגן

דריקט אין דעם, וואָס איך האָב נאָר אַ פּאָר מאָל דורכשפּאַציערט דעם זאַל געאָרעמט מיט יענער רחמנות'דיגער קלײנער מיט די דינע געבױגענע פֿיסלעך וואָס אָט בלײַבט זי שטעהען אין לײַב־טריקאָ און נעמט טאַנצען אין דער לופֿטען אויפֿ'ן שטריק; און האָב פֿערפֿאָלגט דאָס צעפּלאַמט־אײַנגעהאַלטענע בעוועגען זיך פֿון די פֿליגק־צעהיצטע מײדלעך מיט די געדײצטע פֿערשוויצטע נעזלעך. דאַן האָב איך זיך אוים נודנער לאַנגווײַלע געזעצט נעבען דעם דיקען בעיאָהרטען פּיאַנאָ־שפּיעלער, און געקוקט ווי פֿון זײַנע ברײטע האָריגע פֿינגער רײַסט זיך אַרוים אַ מעלאַנכאָליש־רוישענדער וואַסער־פֿאַל.

— שפּיעלט די „סערענטאָ" ביטע! —

דערהער איך אונטער מיר אַ זים־קלינגענד קול'כל. איך הויב אויף דעם קאָפּ, און אויף מיר טוהען אײנזײטיג אַ גלאַנץ אַ פּאָר לעכטיג־שימערענדע אויגען־ווײַסלען אויף וועלכע ס'העפֿטען גרויסע ברוינע שוואַרץ־אַפּלען ווי טינטען־פֿלעקען אויף אַ ווײַס פּאַפּיער.

גאָט מײַנער וואָס פֿאַר אַ בליק!!

זי האָט נאָך עפּעס גערעדט צום שפּיעלער, נאָר איך האָב שוין נישט געהערט וואָס. איך האָב נור געזעהען ווי איהר דורכזיכטיג הימעל־בלוי קלײד, האָט שטאָלץ, גראַציעז אַוועקגעשוועבט איבער דער שווינדלענדער פּאָדלאָגע, און זיך צעמישט צווישען דער בעוועגענדער מאָזאַיקע.

האַסטיג האָב איך זיך אַ הויב געטהון פֿין אָרט, און מיט בעלײדיגטער ציטומלונג גענומען בויערען מיט די אויגען, דורכרײַסען זיך דורך ענגע פּאָרלעך און העפּליך, שטרענג אָבשטיפּען אָן אַ זײַט, ביז כ'האָב זי געטראָפֿען, טאַנצענדיג מיט אַ לאַנגען דאַרען בחור אין גרינע אויגענגלעזער.

פּאַלד איז דער אונטערהאַלט געווען צו ענד און אײדער איך האָב זיך צײַט געהאַט צו בערוהיגען און אומצוקוקען, איז צו איהר צוגעקומען אײנע פֿון די אין דער

זײט װאַרטענדע, גליקליך צושטײַכעלטע מוטערס, אַ הױכע שעהנע פֿרױ מיט בלישטשענדע קעמעלעך אין די האָהר, האָט איהר פֿערװאָרפֿען אַ לאַנגען װײַסען מאַנטעל איבער די אַקסלען, און בײדע זענען פֿערשװינדען.

— פּאַרדאָן! װאָס פֿאַר אַ נומער טראָגט איהר אױגען־גלעזער? — האָב איך בײז אַ פֿרעג געטהון דעם דארען בחור מיט'ן צופּלעטשטען פּנים.

— זעקסטער —

ענטפֿערט יענער שנעל ערשטױנט, נישט װיסענדיג װאָס ס'איז אױף איהם געפֿאַלען.

— אַ דאַנק! —

אַ היים געהענדיג, זענען דאָ און דאָרט די צוזאַמענגעשאַרטע שנעעהױפֿענס אונטער לוסטיגען שליטען־גלאָקען־קלאַנג, געװאַקסען, און געבלאָזען זיך אונטער מײַן בליק — אָ, װי פֿרעהליך, פֿרײ און לעבענדיג, ס'שטראָמט און ברױזט דאָס מונטערע האַרץ, און האָאָאָ! װי גוט בערױשענד און פֿריידיג ס'איז זיך צו קײַקלען און װאַלגערן אין דער װײַסער יונגער נאַכט...

אַ לאַנגע צײַט נאָכדעם האָב איך זיך געמאַטערט מעהר נישט צו קלערען װעגען איהר און מיט קאַלטער איבערלעגענהײט זיך געסטאַרעט אָבצופּראָשען דעם װײַכען זיסען שטױב, װאָס איהר ערשטער צוריקשטױסענדער בליק האָט אַרױסגעיאָגט אױף מײַנע אױגענליעדער. אינסטינקטיװ אָבער האָב איך אַ יעדער אומבעקאַנטער אַרײַנגעקוקט טיעף אין פּנים. אין מיטען גאַס זיך אָבגעשטעלט, אומגעקוקט און װײַטער אַװעק. עפּעס אומבעװאוסטעס געזוכט און געפֿאָרשט.

— און כ'האָב זי געפֿונען.

א קאלט מערץ־װינדטעל האט זיך הינטען בײ די פיס געפלײסט אויסצוטריקענען די שװארץ־בלאטיגע ברעגעס פון די שוין טריקענע טראטואר־שטײנער, און חצפה׳דיגע שטאד־שפאצען מיט זײער טרויריג גרילצענדען געשװיטשער בעקלעבען מחנות־װײז די שװארצע פערדארטע גאסען־בײמלעך. אין אײנעם פון אזעלכע סוף־װינטער טעג איז זי מיר אקעגען געקומען בשעת איך בין געשטאנען אין עק גאס און מיט נערװעזער אומגעדולד געװארט ביז ס׳װעט פאראיבערציהען די לאנגע שװארצע לויה װאס האט פויל־פאמעלעך זיך געשלעפט פערשטעלענדיג דעם װעג קװעהר אין דער צװײטער גאס ארײן. זי איז פינקט מיר א קעגען געקומען, און נישט בעמערקענדיג דעם לעצטען קריכענדיגען לויה־פיאקער הארט אונטער איהר רוקען, האט זי זיך אויף זײן פלוצלימדיגען װארנונגס־רוף, א װארף געטוהן פארוים און גלײך א פליה ארויף מיר אויף דער ברוסט. א געגענ־זײטיג צוטומעלטער אה! און האסטיג־פערשעהמט זיך אװעק געריסען.

איך האב איהר נאכגעקוקט מיט באנגען כעס, װי מען קוקט נאך דעם פערשפעטיגטען אײזענבאהן־צוג װאס רײסט זיך גזלניש אװעק פון אונטער דער נאז, א גאנצען טאג דאן האב איך געטראגען א נישט געזעהענע ליעב־טועלענדע משא אויף מײן קערפער, און אײן מאל האט מיר געפעהלט דער לעצטער ביסען װאס פאלט אומגעזען ארוים פון די הענד.—

מיט׳ן אנקומען פון די ליכטיג־זוניגע פרי[illegible]ם־טעג װאס בעשפרענקלען די דארע בײמלעך מיט קלײני[illegible] העל־גרינע בלעטעלעך; פלעגט זי עפטערס אלײן שפאציע[illegible] װיפן בולװאר. זי האט געטראגען א לײכטען ברוינעם [illegible]מטעל מיט א שנאל פון הינטען, און דאס שװארצע [illegible]ערנע האנד־טעשעל איז בײ איהר געװען אויף א בלאד[illegible]רענעם שנור רעכטס אויף לינקס פערװארפען װאס מ׳[illegible] איהר

נאָך מעהר קאָנסעקווענץ און ענערגישען זעלבסט־בעוואוסטזיין צוגעגעבען. אומזיסט פֿלעג איך אָנווענדען אַלע מיינע ער־פֿאָלגרייכע קונץ־שטיקלעך ווייכער צו מאַכען, איהר אָבסער־וואַטאָריש־דורכדרינגענדען שמייכעל, אונטער וועלכען איך פֿלעג מיך פֿיהלען אַזוי קליין און נאַריש.

אויף מיין הילכיג סארקאסטישען געלעכטער, און אויף די איראָנישע בעמערקונגען צו מיינע מיט שפּאַציערענדע פֿריינד אויפ׳ן חשבון פֿון דער רויטער שטאָלצער. פֿעדער וואָס אויף איהר פֿאַנטאַסטיש-געבויגענעם הוט; פֿלעגט זי ענטפֿערן מיט אַ רוהיג־ערנסטער קאָפּ־ווענדונג אין אונזער זייט, ווייזענדיג מיר דערביי איהרע צוויי לייכט־געקריצטע קלוגע קנייטשען קוועהר איבער די רונדע מויל־ווינקלען, וואָס האָבען בעזיגעלט איהר צארט פנים מיט אַ מערקווירדיג חנעווודיגער פֿערשלאָסענהייט פֿון אַ קלוגען דעטעקטיוו.

האָט איהר שוין אַמאָל געטאַנצט אין ענג־דרי־קענדע שיך?

אָט אַזאַ בייזע וועהטאָג וואָס צופּט אין די קניע און אין די עלענבויגען, פֿלעגט מיך אין אַזעלכע מאָמענטען פּייניגען און רייצען.

און פֿון טאָג צו טאָג, וואָס מעהר, זי האָט מיך גע־טריעבען מיט איהר שטיינערנער גלייכגילטיגקייט, אַלץ מעהר איז אויף איהר אָנבליק מיר ענגער געוואָרען אין האלז און האסטיגער דער אָטהעם.

און מאָרגע, מאָרגע, פֿלעגט מיך ביי נאכט נאָכ׳ן באַנ־גען דורכוועקען זיך פֿון די זיס־מוטשענדע חלומות, שטופּען און וואַרפֿען דער פֿערלאַנג אַרויפֿצוקלעטערן אויפֿ׳ן סאַמע שפּיץ בוים. און אָנהאַלטענדיג זיך אין די דינע גרינע צווייגען זיך הוידען און הוידען.

פון דעם אומבעקאנטען סארט שווייגענדיגער אומרוהיגקייט וואס האט מיך פערוויקעלט אין א פייכטען קאלטען מאנטעל, און מיר פערשניירט דאס מויל ווי ביי א מענש אז ס'איז איהם פערשהאלען דאס פנים — האב איך פערשטאנען אז מיין פרייע נשמה איז געצוימט געווארען אין לייצען, און א אומבעקאנטע מעכטיגע האנד ציעהט און טרייבט מיך נאך איהר אייגענעם ווילען אהין און אהער.

שאטען־שטיל פלעג איך זיך איהר נאכדרייען אין די פרעמדע גאסען און געסלעך, און ביים אייזערנעם הויז־טויער מיט די בלעכענע קוויטען, פלעג איך ווארטען און מיט הארץ־פלאטער ציילען די היילענדיגע דריבנע פים־טריט ביז זיי פלעגען שוואכער און שוואכער פערקלינגען אויף די געשלענגעלטע שטיין־טרעפ.

צוריק געהענגדיג האבען זיך פאר מיינע אויגען געהויבען און געזונקען גרין־בעגראזטע בערגלעך בעשפרענקעלט פון געלע בלימעלעך, און בעפערלט מיט פינקעלנד־בעוועגענדע טוי־טראפען.

— סא שווארץ יאהר אויף זיי! קליין דער טראטואר!

פלעגט מען אויפוועקען דאס גיפטיג־גראבע בורטשען פון דער ברודיג־אנגעפעלצטער יודענע אין עק גאס, ביי וועלכערס פרוכטען־שטעל איך האב מיך תמיד פערמשעפעט און אנגעשלאגען מיט מיינע פיס.

איינער אליין אויף א באנק, אונטערן שאטען פונ'ם רויט־צעבליהטען בעז־ביימעל, פלעג איך אווענדס אין גארטען צייכענען איהר נאמען מיט'ן שטעקעלע אינ'ם פרישען מאיאווען גארטען־שטויב. און אלע וויילע ערווארטונגס־פול ארויפבליקען צום קרומען דישעל פונ'ם פינקעלנדיגען וואגען דארט אין דער הויכער טונקעלער בלאהקייט, וואס האט דאכט זיך נאך רונדער און רונדער געבויגען זיך.

און אז כ'בין איינמאל לוישענדיג אין גאס די ערמונטערנד־מארשירענדע מיליטער־מוזיק מיטגעריסען געווארען

פֿון א נייגעריג-דרעגנגענדען מענשען־שטראם אין א שמאלען רויט־געפֿלאסטערטען פּאסאזש. האב איך נאך קוים גע־קענט בעמערקען די אין בלוט־געטונקטע מיט שטויב צו־בויפֿגעקלעבטע האהר פֿון דעם אראבגעשטירצטען מיידעל, וואס צווייי סאניטאר־דיענער מיט יום־טוב׳דיגע פּנים׳ר און רויטע קרייצען אויף די ארבעל, האבען לייכט, פֿלינק, אריינגעשיעבט אינ׳ם שווארצען קאסטען־פֿארמיגען וואגען.

דאן האב איך מיט פֿערטאמעלטער רוה געקוקט אויף דער איבערגעבליבענער קאלוזשע בלוט מיט די גלאנציג־פֿערגליווערטע מארך־שטיקער, און האב אין געדאנק אויס־געדריקט מיין פֿעראכטונג צו דער דערהרגטער, וואס האט אט דעם שעהנעם אויצר ענטפּלעקט פֿאר דער מגשומדיגער גאסען־מענגע וואס קרימען מיט צוקראכענעם שרעק און רחמנות זייערע אומשולדיג־צופֿריעדענע פּנים׳ר.

— שרעקליך! —

צוטרעסעלט מיר פּלוצים א ווייט, און צוגלייך אזוי גאהנט־בעקאנטע שטים דאס הארץ.

עס פֿערגעהען א פּאר מינוט ביז איך בעגרייף אז דאס „עפּעס" וואס הוידעט זיך אונטער מיינע פֿיס וועט זיך נישט איבערקעהרען; דאן קוק איך זיך פֿערגנבה׳ט אום, און טרעף זיך מיט איהרע אויגען. — זי —

— אך ווי שרעקליך! —

ווידערהאלט זי נייגעריג ציטערענד אין מיין זייט ארייין.

די דאזיגע פּלוצלימדיגע ענדערונג אין איהרע פּנים-ליניען און דאס רחמנות׳דיג-ווייכע שטילע קול איהר׳ס האט אין מיר ארייינגעפֿליעסט א אבסאלוטע רוהיגקייט וואס גיסט אב מיט קאלט וואסער. אויגענבליקליך האב איך בעגריפֿען אז פֿון דאנען וועט זי שוין נישט אנטלויפֿען, און געשטיצט אויף דער אינסטינקטיווער נאהנטקייט ווי׳ס א ווייט פֿרעמד אומגליק טראגט ארייין צווישען די דערבייי שטעהענדע זיך אומבעקאנטע מענשען, ווער איך דרייסט:

— מערקווירדיג! —

רעד איך געווענט צו איהר, און פיהל אונטערדעסען ווי מיין קול היגקט דאך אביסעל אונטער.

— מערקווירדיג אט דער לעבעדיגער עדות פון שרעקליכען פערדארבען, ערצעהלט אזוי דייטליך פון אויס-געשטערענט-פערחלומטע לבנה-נעכט, הימליש-געצערטעלטע בליקען, און געטליך זיך בעהעפטענדע ליפען...

ליעבע און טויט!..

— יא, די דאזיגע צוויי ענג-געקייטעלטע בעגריפען שוועבען דא אין דער לופט. —

האט זי שטיל געענפערט און דערביי מיך געמאסטען מיט אזא פעדאגאגיש-פריפענדען בליק, גלייך אויף איהר בעפעהל וואלט איך זיך געצאפעלט די דאזיגע צוויי בע-גריפע פערקערפערט אין עפעס וועזענטליכעס, פאנאנדער-צושיידען.

*** האב איך זיך איהר פארגעשטעלט.

ארויסגעהענדיג פון דאנען, האבען מיר זיך אנגע-שלאגען אין דעם בלאנדען צייטונגס-רעפארטער מיט'ן טיעפען קאשקעט וואס האט שטעהענדיג נאטירט אויף לאנגע שמאלע פאפיערלעך. דאן זענען מיר נאך שטעהען גע-בליעבען און בעטראכט דעם געשריטפענעם פאטאגראף-אפאראט מיט דער געהיימניספולער שווארצער הולע וואס האט אלץ ארום איינגעזאפט אין זיין גרויסען מיסטעריאישען אויג. און בעמערקענדיג ביי דער זייט אויף דעם, דאס אנ-גענעגעלטע מעשענע שילדעל מיט דער אויפשריפט: פאטאגראף „ל'מאריאנא" האבען זיך אונזערע בליקען גע-טראפען מיט א מאדנער צושטימונג: „זעהסט!"... גלייך מיר וואלטען אין דער דאזיגער מינוט פלוצים ענטדעקט אז אט דאס געלע שילדעל האט פערורזאכט דאס גאנצע שרעקליכע אומגליק. — מיט אזא שטימען פערשטענדניס

בעגעגנען זיך אמאל די בליקען פון פערליעבטע בשעת זיי בעמערקען שפאציערענדיג ביים ברעג טייך א פויגעל־נעסט...

זיעג־פערשכר'ט האב איך דריקענדיג איהר הענדטעל ביים אייזערנעם הויז־טויער מיט די בלעכענע קוויטען, בלויז אוים אבסערוואטארישער נייגירדע געזוכט מיר צו ערקלערען, איהר איצטיגע טיעף־פערבארגענע צופריעדענהייט נעבען מיר, און געשמייכעלט פון א געוויסער זיכערער זעלבסט־ליעבע האב איך קוקענד איהר גלייך אין פנים געזאגט:

— איך בין זיכער אז איהר האט זעהר פיעל געקלעהרט וועגען מיר.—

— ביז היינט נישט —

שמייכלען פערפיהעריש איהרע ענטציקענדע אויגען.

מיר האבעןביידע געשוויגען, און דאס שטעהען נעבען אנאנדער איז געוועזען אזוי מין מאדנע זיס און ווארעם.. נאר אט האט זיך געלאזט הערען דאס בורלעסק־אבשפעטענדע געזאנג פון דעם קאהל־גרויען אבשרעקענדען קאפ וואס האט פעראכטענד אויף אונז געקוקט דורך די אקעגענאיבערדיגע פינסטער־פערגראטעטע שטראף־אנשטאלט פענסטערלעך, און מיר האבען דערפיהלט אויף אונז לאסטען א דריקענדע בייזע בושה וואס האט אונז געצוואונגען שנעל זיך צו שיידען.

אליין נישט בעמערקענדיג ווען און ווי אזוי, האט די אלטע הפקר'דיגע אויפגעלעבטקייט מיינע, צוריקגעקעהרט אין איהר גאנצער גרויסער מאס.

איך האב פון זיך אראבגעווארפען די ענג געפרעסטע שיך און ס'איז מיר מחיה'דיג פריי און גוט געווארען אויפ'ן הארצען.

דאס מערקווירדיגסטע אבער, וואס אט אונטער דער

פֿרעהליכקייט מיינער האָבען זיך איהרע טיעפֿע אויגען־ווינקלען בעשטראַהלען מיט אַ קינדיש אונטערטהעניגען צוטרוי און די שטום־ציטריגע איבערגעבענהייט וואָס האָט נאָך יע־דעס מאָל צוזאַמענטרעפֿען זיך בולט'ר און בולט־ר געשטראַהלט פֿון איהרע גראַציעזע בעוועגונגען, האָט זיך אויסגעדעהנט ביז צו גרעניצלאָזער געטריישאַפֿט, אונטער וועלכער מיין תמיד איינזאַמע נשמה האָט זיך מיט טיעפֿער דאַנקבאַרקייט איבער איהר געבוקט און געבויגען.

נאָר פֿאַרוואָס טרינק איך פֿון איהר גליק בערוישענדען נאַאיוויטעט־קוואַל מיט אַזאַ איבערפֿולטער זאַטקייט?

— אַך יענע נאַכט האָב איך געהאַט אַזאַ שרעקליכען חלום! —

ערצעהלט זי טוליענדיג זיך נאָהנט צו מיר, און איך העך דאָס הויכע קלאַפּען פֿון איהר האַרץ.

ביידע, ביידע, זענען מיר געזעסען אויף אַזאַ הויכען שפּיציגען באַרג — אַך! דאָס אַראָבקוקען איז געווען אַזוי שרעקליך... אַזוי גוט... — נאָר איהר הערט! — פּלוצים האָט זיך דער באַרג גענומען מורא'דיג שאָקלען, איך האָב אַזוי געציטערט, מיינע האָהר האָבען זיך צושויבערט, און... און... איהר הערט... איך האָב זיך אָן אייך פֿעסט אָנגע־קלאַמערט האַ! — אויף אַמאָל האָב איך געשפּירט ווי מיינע הענד דרייען און רייסען זיך, און באַלד בין איך גע־פֿלויגען אראָב, אַראָב, און אַז כ'האָב זיך מיט אַ הויכען גע־שריי אויפֿגעכאַפּט — האָב איך געוויינט און מורא געהאַט טאָמער ליעג איך נישט אין בעט נאָר עס חלומט זיך מיר אַזוי. —

— איהר זענט אַזאַ שלעכטע! ווי האָט איהר געקענט אַנטלויפֿען און מיך אַליין לאָזען אויף אַזאַ שרעקליך פֿער־ניכטענדען באַרג?!

פּריוו איך פֿערגעניגט רייצען איהר צאַפּעלדיג־אויפֿגע־רעגטע פֿאַנטאַזיע.

— הערט אויף! איהר זענט א שרעקליכער מענש!

— חא הא חא!! —

און איך האב געהאלטען איהר פריש לעבענדיג הארץ אויף מיין האנד און געקוקט ווי עס צאפעלט זיך אין ליעבע און אין מורא...

דאס ריהמען זיך מיט לייכט עראבערטען זיעגער־גליק בעטראכט איך פון תמיד אן פאר העכסט בעדויערענסווערטער קליינליכקייט, דאך האט מיך דאס צופען אין גומען און אין די פינגער שפיצען געטריבען איינמאל דורך א דיקען שיעף־פאלענדען רעגען, ארײַן צולויפען צו מיין פריינד דעם לי־ריקער מיט'ן פול־בלוטיג ברייטען גזלנישען פנים, ווען ס'איז אמאל פאר שטארקער ליעבעס־ווען געשפרונגען א אדער פון דער לינקער האנד.

— זעהסט ברודער! —

האלט איך פאר זיינע אויגען מיט שטאלצער זיכער־קייט איהר לענגליכע פאטאגראפיע — זעהסט, אט דאס איז זי!

יענער לעגט אוועק די פעדער, נעהמט דאס בילד אין האנד, און זשמורענדיג איין אויג קוקט ער פארשענד דורך דער פערמאכטער פויסט־לאך דא פון נאהנט, דא פון ווייט און שווייגט.

— נו?

פויק איך אנגעדולדיג מיט די פינגער.

— גאר נישט! —

פערציעהט ער ענדליך זיין קליינעם פערוואקסענעם שטערען אין דער פארם פון א ארטיסטען־ליירע, און צו־קניישט גלייכגילטיג א פערקלעקטען פאעזיע־מאנוסקריפט.

— ויאאאס! —

— אויף א האאר נישט אינטערעסאנט! —

גיט ער זי נאכלעסיג א ווארף אויפ'ן טיש, און מיך האפט ארום יענע פערשעהמטע ביז־צוועהטיגטע אומבע־

האָלפֿענקײט וואָס עס שפּירט זי נאָר אַ אומגערן אויסגע־פּאַטשטער מענש.

קומענדיג אויף מאָרגען אין פּאַרק האָט זי זיך שוין ערוואַרטונגספֿול געדרײט אויף און אָב פֿאַר׳ן גלעזערנעם בלומען הײַזעל, אַ העלגעקלײדעטע מיט אַ נײַ־געפֿאָרמטער פֿריזור מיעף איבער די אויערען וואָס איז איהר זעהר ניִשט געשטאַנען צום פּנים. דערזעהענדיג מיך האָבען זיך אין איהרע באַקען צושפּיעלט רויט־בלוליכע פֿלעקען.

— שטענדיג טראָגט איהר נאָר נאַסע רויזען! — בייגט זי זיך צו מיר און שמעקט.

— וואָס׳זשע, דאָ האָט דען ניִשט גערעגענט? —

— כ׳געדענק ניִשט! —

דער פּאַרק האָט געגליהט פֿאַר היץ און טרוקענקײט. דאָרך די גלײַכגעשטרעקטע שפּילקאָווע צווײַגען וואָס האָ־בען דורשטיג־מיעד און אָבהענגדיג געדרימעלט, האָט זיך געזעהען דאָס אַראָב־און־אַרויף פֿליהען פֿון די לאַנגע הוידע־שיפֿלעך אָנגעפּילט מיט זעלנער און מײדלעך, און דאָס שנעלע דרעהענדיגע ראָד פֿון די הילצערנע פֿערדלעך הינד און באַראַנעס. א דיקער שוועהרער נפש מיט אַ רויט־געפֿאַלבטען קאַרק האָט מאַיעסטעטיש געריטען אויף אַ געל בעמאָהלטען חזיר. די פּים זײַנע האָבען זיך נאָכהענגענד גע־טרעסעלט, און די הײזעריגע קאַטאַרינקע האָט דומפּף צוגע־שפּיעלט די אַריע פֿון דער „סאָרענטאָ“.

— אײנגענטליך! —

נעהם איך פֿילאָזאָפֿיערען, נאָר כדי זיך גוט אײנצו־קוקען אין איהרע פּנים־ליניען, און אײנמאָל פֿאַר אַלע מאָל זיך איבערצײַגען, אויב זי איז באמת שעהן.

— יאָ, אײגענטליך איז דאָך די ליעבע ניִשט מעהר ווי אַ מאָמענטאַן קאַפּריזנע שטרעבען! —

רעד איך, שפּיעלענדיג זיך דערביי מיט דער שוואַרצער מאַטראָזען־שלײף אויף איהר ברוסט.

נאָר זי ענטפערט היינט זעהר ווענינ, און פיהלט זיך בכלל אומזיכער. גלייך זי וואָלט די גאַנצע צייט אויף אַ שמאָל בריקעל איבער אַ וואַסער געטרעטען.

— ווי דושנע ס'איז! קומט אין יענער בלומען־אַלעע, דאָרט איז אַזוי טונקעל... קומט! קומט! —

טאָרעט זי מיך ביים אַרבעל.

— אַך ניין! איהר ווייסט, איך קען נישט ליידען אָט די אַלע שפּאַצירענדע הויקערס — ווי אויף להכעיס האָבען זיי זיך עפּיס אַלע היינט דוקא אַהער פערקליבען, — קומט אַהיים!

מיר זענען שווייגענדיג געגאַנגען, און געפיהלט אַז אַ שוואַרצער קיהלער פאָרהאַנג האָט זיך אַראָפּגעלאָזט צווישען אונז ביידען, לייכט געוועהט און געבלאָזען, פערשטעלענדיג דאָ מיך, דאָ זי.

אויפ'ן וועג האָבען מיר בעגעגענט אַ לאַנגע רייהע יונגע גלחים געפּאָרט צו צוויי. זייערע גלאַט־ווייסע נאַרישע פּנים'ר האָבען אַרויסגעבלאַנקט פון די טיעפע שוואַרצע קאַפּשאַנען, מיט די רויטע ברייטע גאַרטלען. און אָט פון די רויט־געפלאָכטענע גאַרטלען האָט זיך געדאַכט, שלאָגט דאָס די שווערע פּייניגענדע היץ, וואָס דריקט אויף דער נשמה, און בויגט צו דער ערד.

— וואו וועלען מיר זיך אָוועגד'ס טרעפען?! —

פרעגט זי איינגעשטעלט פון דער זייט.

— איך ווייס נישט — מיר דאַכט אַז היינט בין איך גאָר פערגעסען. —

— אפשר האָטש אין טעאַטער? יאָ, יאָ, אין טעאַטער!

בעט זי זיך הכנעה'דיג און קוקט אויף מיר מיט איהר פאָספאָר־גלאַנציגען בליק.

איך האָב עס איהר צוגעזאָגט.

אַז איך בין ווי געוועהנליך געקומען אַהער אַ פער־שפּעטיגטער, איז שוין די טונקעלהייט געווען אויסגעפּולט

מיט װײַט-קלינגענדע קולות װאָס ציִען זיך װי אַ שטראַהל פֿון דער רױשענדער װאַסערמיהל און פֿערהאַלטען זיך אָן די װײַכ-פּלושענע פֿאָטעל-לעהנען. מײַן פּלאַץ איז נעבען איהר און איהר פֿלאַמענדער פּנים קיהלט זיך אין מײַנע פֿינגער. דאַן בױגט זי זיך נעהנטער צו מיר און פּרעסט אָב אַ לאַנג-ציטריגען קוש אױף מײַן האַנד.

איך בין צוטומעלט געװאָרען.

— קינד מײַנס! דו האָסט מיך אַזױ איניג טרײַ ליעב

— איך דאַנק דיר! — איך דאַנק דיר!

האָב איך איהר אין דער פֿינסטער שטיל צוגע-שעפּטשעט.

אין די לעכטיג-בלענדענדע קאָלױרען האָב איך דאַן בעמערקט װי איהרע לײַכט-געקריצטע קנײַטשען קװעהר איבער די מױל װינקלען, גלײַכען זיך, װערען פֿערמעקט און איהר קאָנסעקװענט פּנים בעקומט דאָס רחמנותדיג-פֿער-חלומטע אױסזעהען פֿון אַ שלעכט-געהױעטער הײליגער אױף אַ פּראָװינציאָנעלען צװינטער.

— ערלױבט, — איך בעט אײַך — זיסע קרעם-באָנבאָנס! —

זי נעהמט שװײַגעדיג און איהר הילפּלאָז-פֿערלעגענער שמײכעל צװינגט מיך געדײַצט און בײז אָבצואװענדען דעם קאָפּ פֿון איהר זײַט...

גאַנץ אומװיליג בין איך אַרײַנגעריסען געװאָרען אין איהר פֿריעדליך-אינטימער הױז-פֿרײַנדשאַפֿט — און אלס אַזאָלכער האָב איך זיך צופֿריעדען-פֿערגעסענד אַרײַנגעװאָר-פֿען אין דער ציטרענד-אױפֿרײצענדער שטראַהלען-נעץ, װאָס די מוטער מיט דער טאָכטער האָבען פֿון זיך געשפּרײט און געװאָרפֿען איבער די שטאָלץ-גלאַנציגע סאַלאָנען.

— ניין טייערער, וואס מעהר אייער שטעכענדיגע איראניע טרעפט אין הארצען, אלץ מעהר וויטער און דערמיט ליעבער ווערט איהר. —

— הא הא הא! אויף אזא אופן איז מיין ציעל א פערפעהלטער? —

— יא! —

זיפצט זי.

דורך די נעלעכערטע פליעגעל פונ'ם בעשיצענדען מלאך, אויף די וויים־טוליענע פענסטער־גארדינען, האבען אריינגעשפיעזט דינע רויטע זונען־שפיצען, זיי האבען געפונקעלט אויף די גאלדענע ביכער ריקען, צווישען די פערשיעדענ־פארביגע קרעלען־פראנזען, וואס בעציערען דעם שעהן־געבלימטען הענג־לאמפ, און געשימערט ווי א צעגליהטע גאלד־גירלאנדע ארום איהר לענגליך געשטרעקטען סערנעקאפ.

א וויכער לאשטשענדיגער אראמאט האט זיך געטראגען ארום, וואס האט פערגאסען דאס הארץ מיט א זיםבענקענדען מעלאנכאלישען טרויער.

שטום האב איך זי צוגעצויגען צו זיך, און געקושט איהרע הימלישע פיכט־גלאנציגע אויגען, גליק־בערוישט האט זי בעהאלטען איהר קאפ אויף מיין ברוסט און הארציג שטיל געוויינט.

— וויין, וויין קינד מיינס! דיך שטיקט ליעבע־גליק! דיין הארץ איז פול, פול...

דאן האב איך אויפגעבונדען די שווארץ־סאמעטענע פליעגעל־מאש פון איהרע טונקעל־ברוינע חאהר, זארגפעלטיג געטהיילט זיי אין בעזונדערע פלעכטלעך, און טריי צארט זיי געגלעט.

— ווערט איהר שוין זיין גוט? —

האבען קינדיש־אונגלויבליך אויפגעלאכטען איהרע טרעהרען־געפולטע אויגען.

— איך בין עס תמיד, מײַן ליעבע! —

דאַנקבאַר ענטציקט האָט זי געקושט מײַנע פֿינגער און בײדע האָבען מיר זיך האַסטיג אַ וואָרף געטוהן דערזעהענדיג פּלוצים צווישען די גרינע סאַלאָן־פּאָרטיערען די גראַציעז־שלאַנקע געשטאַלט פֿון איהר מוטער אין אַ גרעל־רויטען הויז קלייד. וואָס האָט בולט אָבגעשלאָגען איהרע פֿול־געטאָקטע גליעדער־פֿאָרמען.

— חאַ חאַ חאַ!! — בין איך נישט אומשטאַנד געווען אויפֿצוהאַלטען מײַן געלעכטער. שנעל לייכט זי אָבגעשטופּט ווײַטער, אויף דער געבליהמט־פּלושענער זאָפֿע, און פֿאַר התפּעלות גענומען קליאַטשען אין די הענד. חאַ חאַ חאַ!

— האָט איהר נישט אמאָל בײַ זיך אַ שטעקבאָדעל? —

האָט יענע ווי גאָר נישט בעמערקענדיג, האַלב־שפּאַס האַלב־גערייצט זיך צוריק־ציעהענד געשמייכעלט, וועהרענד זי, אַ רויט־בעגאָסענע פֿערשעהמט־צוטומעלטע האָט זיך צעשראָקען אייַלענדיג גענומען פֿלעכטען און פּלאָנטען די האָהר פֿאַר דער הויכער שפּיגעל־באַלוסטראַדע, נישט איינשטעהענדיג אויף איין אָרט, פֿון דער בריהענדיגער פּאָדלאָגע.

אָ וויפֿיעל ענטציקענד־עסטעטישען פּראַכטגענוס ענטפלעקען אַזעלכע שטום־פֿערווירטע ליעבע־סצענען פֿאַר אַ קונסט־דורשטיג אַרטיסטען־אויג!

— מינקאַ! טוה זיך אָן וועלען מיר אַלע געהען אויפֿ'ן שלאָס־באַרג! —

האָט זיך די מוטער ווידער דאָ בעוויזען שוין אין אַ העל זיידען מושלין־קלייד מיט ווײַט ענטבלעזטען ווײַס שמעקענדיגען האַלז.

— און איצט, קינדער! — ווער פֿערשפּיליעט מיר דעם קראַגען?! —

— אָ ביטע! —

האָב איך זיך אַ חאַפּ געטהון, און מײַן האַרץ האָט

זיך העפטיג צעשאָקעלט ביי דער נאָהנטקייט פון איהר הויך־ בעוועגענדען בוזעם.

— אוי זענט איהר אַ שלימזלניק! נו פעסטער ציהט צו! —

איך האָב זיך צו איהר ענגער צוגעדריקט און ס'איז מיר הייס געוואָרען אין האַלז־און־נאַקען. איהרע נאַקעטע ראָזאַ־געפלעקטע אָרעמס האָבען נאַכלעסיג אַראָבגעהאָנגען און נישט האָבענדיג וואו זיך אַהינצוטהון האָבען זיי זיך וואַרעם אַרויפגעלייגט אויף מיינע אַקסלען.

— לאָזט, לאָזט איהר קענט נישט! — — — —

האָט מיך אין דער דאָזיגער מינוט די טאָכטער פלוצים ווילד פון הינטען אַ ריס געטוהן, און ציטערדיג־בלאס האָט זי געהאַפט צוזאַמענציעהען ביידע עקען פונ'ם וויים־שטייפען קראגען אַזוי שנעל און רצחה'דיג גלייך זי וואָלט געוואָרפען גליהענדע קוילען פון איין האַנד אין דער צווייטער.

— געה, איך וועל שוין אַליין! —

האָט די מוטער מיט בעהאַלטענעם כעס זיך פריי געמאַכט פון איהרע הענד און ביידע אויסמיידענדיג זיך מיט די בליקען האָבען צוגלייך גענומען עפעס זוכען, און צוטומעלט זיך צושנירען די שיך...

איבערזעטיגט מיט שטייף־געצויגענע נערווען, האָב איך זיך געזעצט ביים פיינגעשניצטען שרייב־טיש און מעכאניש געגלעט „פלאַטאָס" קאַלטע מאַרמאָר־ביוסט מיט דער בלויער שאָטען־פאַרב און זיינע טיעף־געקרויזטע באָרדקנייטשען.

מיר זענען אַרויס אין גאַס. די געדאָפּעלטע טראַמוואַיוועגען האָם מיט זייער פערוונדעטער גלייכפאָרמיגקייט האָבען זיי עריגערט אין צוזאַמענגעטשעפּעטע מאַי־קעפער האַבען זיך גרילצענד־ליאַרמענד געריקט, פול געפּאַקט מיט טרוקענע נאָך שאָטענ־ לעכצענדע פנים'ר. און באַלד

זענען מײַנע אויערן געשטאָכען געוואָרען פון באַנאַלער ענטציקונג וואָס האָט זיך געטראָגען אין די פערטרויליך קיהלע שלאָסבארג אַלעען.

— אפשר וואָלטען מיר אַרויף־געקלעטערט אויפ'ן „קאָפּיעץ" ! —

דער וועג אהין צום שפּיץ צו, וואו ס'שטאַרט אַרום אַ הויכער סלופּ מיט אײַנגעקריצטע נעהמען פון פערליעבטע, האָט זיך געדרעהט שרויבען־ארטיג אין דער הויך ארום געצוימט פון שטעכענדיגע דראָטהען אויף וועלכע ס'זענען שוין געהאָנגען טרוקען פערבליהטע פלאנצען, און געקאָרטשעטע בלעטער.

די פלאכע בלעכדעכער הינטען צו די פים האָבען זיך צוזאמען געגאָסען אין איין פעסט פערגליווערטער מאסע נאָר דאָ און דאָרט האָט זיך ווי א שמאָלע שטעזשקע געשווארצט א טיעפער גאסען־חלל, איבער וועלכען ס האָט זיך אויבען אונטער דער מאטער סוף־זומער זון געשלענגעלט אַ שווארצע פויגעל־סטענגע, וואָס ציהען נאָך אויף זייערע פליגעל די לאנגע שטויבינע זומערטעג, און די גרינע זאפטיגקייט פון בוימער און גראָזען, בעמאָהלענדיג נאָך זיך אלץ ארום מיט א געלען רייפען זשאווער.

אָבגעמוטשעט וואקלענדיג זיך, זענען מיר אלץ נעהנטער און נעהנטער געקומען אין דער הויך.

פאר שווער־פעליג־מיעדער היץ זענען די פרויען געצוואונגען געווען אלע ווײַלע זיך אָבצושטעלען און אָברוהען. זייער קורצער אָטהעם און די אָבגעמאטערטע פערשפיצטע פנים'ר האָבען מיך ארום געהילט מיט נודנער לאנגווײַלע, און זייענדיג נאָך געצוואונגען צו שטיצען זיי מיט מײַן אָרעם, האָב איך פלוצים דערפיהלט אז א פוסטע איבלע שרעק דריקט און פרעסט מיך אונטערן הארץ, און ס'האָט זיך מיר געדאכט אז איך זיץ אויף א הארטען וואָגען און שנײַדענדיג זיך אקעגען ווינד, האָט ער זיך נאָך מורא'דיגער

ווי תמיד גענומען ווארפען און טרעסלען איבער די שאפראן-געלע בוימער-שפיצען און ברייטע רויטע ציגעל-קוימענס.

בעמערקענדיג אז איהר אונטערטעניגע געגענווארט רופט ביי מיר נאר ארויס יענע פעראכטענדע בייזקייט מיט וועלכער מען טראקטיערט געוועהנליך צודרינגליכע נישט געווינשענע געסט, האב איך אויסגעמיטען נישט צו בעגעגנען זיך מיט איהר. און זי האט עס פערשטאנען. איך פלעג עס לעזען אין איהר נאגענד-פערבענקטען בליק וואס זי פלעגט מיר האפנונגלאז צו ווארפען דורכ'ן ברייטען קאפע-הויז פענסטער.

און טרעפענדיג זיך מיט איהר איינמאל אווענד'ס אויפ'ן בולוואר, האב איך אויפגעלייגט מיט מיין געוועהנליך שפאסהאפטען טאן גענומען איהר ערצעהלען פון מיינע פרעהליכע נאכט-שפאציערען, נעפרעגט זי מבינית אויף דעם ווייסקוטשעראווע הינדטעל וואס איז צום פערקויפען ביים בלויען דרימעלדיגען „עקספרעס" אויף די ארויסשטארענדע מויערען-געזימסען, און גלייכגילטיג אבגעשטעלט דאס שפאציערענלויפענדע מיידעל מיט די צושפרייט-אויפגעשטעלטע הוט-פליגעל וואס ווארפט היילענדיג איהרע פארבלאזע אויגען מיט דער קאמישער מינע פון א האהן אז ער ווערט איבערגעשלאגען אין מיטען קרייען.

— איהר זעהט אט די! — אין איהר נאטיץ-ביכעל גרייכט די נעהמען-צאהל פון איהרע ליעב-האבער, שוין אריבער דעם צווייטען טויז.

— האט איהר מיט מיר פון עפעס אנדערש שוין נישט וואס צו רעדען? —

ענפערט זי מיט א טריעב-טרוקען קול אין וועלכען ס'הערט זיך דער קרעכץ פון געבראכענע הערצער, און צוטרעטענע נים-שאלען.

— פֿון עפּעס אַנדערש? — הם — נײן! —

און נאָך אַמאָל קומען אונז אַקעגען די זעלבע צודרינגליכע מאַט־גרין פֿון גאַז־ליכט בעגאָסענע פּנים׳ר. די זעלבע אָבגעריסענע צײַטונג־ און בלומען־יונגלעך דרענגען זיך חוצפּהדיג מיט זײערע גרילצענד־געצויגענע קולות אויף דער זעלבער אַלטער שאַנסאָנעטקע מיט די שוואַרצע סנאָפּעס פּעדערן און רויט־געפֿאַרבטע וואָרצלען אונטער די מיט מידען האַס געפֿולטע אויגען, זי ריקט זיך מיט איהר שווערען קערפּער האַרט בײַ די גלימערנדע שויפֿענסטער פֿערשפּרײַטענדיג אַרום דעם שרעק פֿון יענעם צעקרימטען פּנים וואָס קוקט אַרײַן בײַ נאַכט דורכ׳ן אײַנזאַמען שוואַרצען פֿענסטער.

בררר! ווי מוראדיג!

און זי זעהענדיג דעם אײַנזאַמען אומעט, וואָס לויפֿט פֿאַר מיר פֿאָראויס, האָט זי זיך לאַסט־פֿערפֿולט געגומען נאָרען און קאָרטשען אין איהר ברוינעם מאַנטעל מיט׳ן שנאַל פֿין הינטען, כדי אַזוי אַרום וועניגער נעבען מיר פּלאַץ צו פֿערנעהמען.

און אָט דאָס איז דער קוואַל פֿון לעבען? אָט אַהער אַנטלויפֿען מיר זיך אָבפֿרישען פֿון די אַרומיגע דריקענדע בּישטיגקײַטען? — קלעהר איך קוקענדיג ווי איהרע שוואַרצע אויגען־ליעדער זינקען פּאַמעליך און עפֿענען זיך האַסטיג, גלײַך זי וואָלט געהענדיג געדרימעלט.

— ס׳וואָלט גלייכער געווען, מיר זאָלען זיך קײן מאָל מעהר ניט בעגעגענען, — אָט וואָס! —

זי שווײַגט.

פֿאַר אַ ליכטיג פֿאָטאָגראַפֿיע־שויפֿענסטער בלײַבען מיר בײדע שטעהען, די פֿערבערגענדע פּנים׳ר קיקען אונז נאָך מיט זײערע פֿערשידען־דײַטענדע בליקען, און פּלוצים, בעמערקענדיג אויבען אונטער דער שויב דאָס אָנגענעגעלטע מעשענע שילדעל מיט דער פֿירמאַ אויפֿשריפֿט: פֿאָטאָגראַ

ל'מאריאנאַ" האָבען זיך אונזערע בליקען געטראָפען — און די געדיכטע שוואַרצע פינסטערניש איז געשפאלטען געוואָרען פון א בלענדענד-שניידענדען זיג־זאג-בליץ וואָס האָט אויף איין רגע בעלאָכטען א טיעפען שווארצען תהום געפלאסטערט מיט רויטע שטיינדלעך אויף וועלכע ס'האָבען געגלאנצט טונקעל-פערגליווערטע מארך־שטיקער.

— — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

— ? —

— און דאן ? —

צי וועט אייך דען ווייטער אינטערעסירען?

נו טאָ צינדט'זשע אָן דעם לאָמפ — און וואַרטס א ווײַלע. —

יאָ! — און דאן, — דאָן, האָב איך זי שוין מעהר נישט געזעהען — נאָר פון דעם לעצטען מאָל שיידען זיך מיט איהר האָב איך געזוכט צו אנטלויפען און איבערלאָזען אונטער מיר דעם דיקען גרויען שטויב־וואָלקען וואָס האָט זיך מיר נאָכגעשלעפט פון הינטען און געדראָהט, אָט אָט מיך ארומצוהילען און פערשלינגען

ציי'טונגס-קראַניק לעז איך זעהר גערן, אָבער זעלטען. נאָר איצט פלעג איך נישט פערפעהלען טאָג טעגליך מיט היילענדיגער התמדה דורכצוקוקען די קליינע סענזאציאָנס־געשעהנישען און ווי פאַרבעריימ האָב איך אויסגערעשטעלט דעם שטערען פאר דעם אייזערנעם האמערשלאג וואָס האָט מיר אמאָל פלוצים פון מאָרגען־קוריער א שפרינג געטוהן — „דיעזע און דיעזע, האָט זיך דאָרט און דאָרט, אדאָבגעשטירצט פון דריטען שטאָק, די סיבה א אומגליקליך ליעבעס־פער־העלטניס" א. ז. וו. א. ז. וו. —

טויט ?

ניין! אבסאָלוט נישט מעגליך! —

אלזאָ נאָך אמאָל: „דיעזע און דיעזע, דאָרט און דאָרט אראָבגעשטירצט פון דריטען שטאָק".

גאנץ דײַטליך!

אהא!

אויף דער צווייטער זײַט וועט בעשטימט בעמערקט זײַן, אז ס'איז א טעות — יאָ א טעות!

ווי אזוי זשע האָב איך דאָס תיכף נישט בעגריפען?

מאָרגען וועל איך זי אויפזוכען — אומבעדינגט מאָרגען! — אזוי האָב איך אין יענער מינוט בעשלאָסען און געפּריוועט אויסגעפונען אין דעם גאנצען חאאָס פון צושלאָגענע וועהטוהענדע געדאנקען, וואָס אזוינס פאָרט ס'איז מיר אריינגעפאלען אין די אויגען וואָס זיי טרעהרען און זעהען אלץ נאָר רונד און טאנצענדיג.

פּאמעליך, פּאמעליך, און מיט א מאָדנער רוהיגער כמעט פרײדיגער לײַכטיגקייט. וואָס טרעט געוועהנליך אײַן, נאָכ־דעם אז די פעסטע זיכערהייט אָן דעם ערשטען איבערגע־רימענעם אומגליקס־פאדעם, האָט זיך צושפּרייט איבער'ן גאנצען מוח, האָב איך איבערגעמישט דאָס בלאט און בע־טראכט א צעפּלעטשטען פרויען־קערפּער מיט פערמאכטע פויסטען. פון דער געגענד פון קאָפּ האָט זיך געצויגען א סטענגע בלוט וואָס האָט זיך ווײַטער אביסעל אויף די קוואדראטנע שטיינדלעך צוגאָסען אין א ברייטער קאלוזשע.

אויבען בײַ דער זײַט איז געוועזען צו זעהען א י ה ר לעצטע פאָטאָגראפיע — די זעלבע וואָס בײַ מיר אין שרײַב־טיש — נאָר דאָ זענען די אויגען אין גאנצען פער־מעקט פון דער דרוק־פארב — אַך א י ה ר ע א ו י ג ע ן! — האָט פּלוצים, אין מיר אויפגעפלאמט אַ אומבעוואוסטע שטיקענדע רציחה צו עמיץ וואָס האָט עפּעס שרעקליכעס בעגאנגען.

נאָר באַלד איז אָט דער כעס ווי א בליץ פֿערלאָשען געוואָרען, און מיט רוהיגער קלאָהרער רעזיגנאציע האָב איך א פּאָר מאָל הויך אויף א קול איבערגעלעזען די פֿאָלגענדע געוועהנליכע צושריפֿט אונטער אלע בילדער: אויסגעפֿיהרט פֿון אונזער שפּעציעלען „פֿאָטאָגראַף ל'מאַריאַנאַ!“

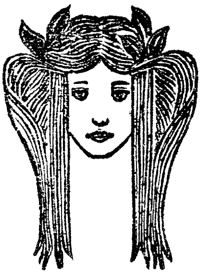

וואו היין

וואוהין.

קיין מענש אין דער וועלט האָט דאַן געוואוסט וואו ער איז אהינגעקומען, יאָ, אָט דאָס עלאסטיש־קרעפטיגע זיעבצעהן־יאָהריגע שלומערענדע יונגעל מיט דער טויאיג־פײכטער פרישקייט אין זײנע גרויסע גלאַנציגע אויגען, איז פּלוצים איינמאָל אין אַ לוסטיגען הערבסט־פריהמאָרגען פער־שוואונדען — פערשוואונדען, און קיינער וואָלט נישט גע־יוען געוואוסט דאַפון, ווען נישט א קליין ווײַס צעטאַלע וואָס האָט זיך אין א פּאָר טאָג ארום בעוויזען אין זײַן פענסטער, מיט דער אַנצייגע אז דאָס צימער איז פרײַ צום פערדינגען. — און מעהר גאָר נישט.

און אויך ער אַליין האָט נישט געוואוסט פון זײַן פערפאַלען ווערען. — ניין ער האָט נישט געוואוסט.

דען קיין מאָל האָט ער געקלערט דאַריבער, אפילו נישט אין יענע ערשטע צעבראָכענע טעג ווען ר'איז פון אַ געגענד מיט ווײַס־וועגדיגע פריעדליכע שטיבלעך, גראָז, בלומען און ביימער, אריינגעפאַלען אהער אין דעם פארביגען תהום פון יאָגעניש און מוח־קריצישען געפילדער.

צו יענער צײַט האָט ער נאָר געבענקט נאָך יענע שווארצע געדיכטע נעכט, וואָס פלעגען אַזוי נייגעריג שרעקענד פערצאַפּלען, זײַן יונג ברויזענד האַרץ.

דאָ איז דאָך קיינמאָל נישט פינסטער! און געטריבען פון דריקענדער איינזאמקייט דורך די לאנגע ווימלענדע גאסען, האָט ער אָנגעשטרענגט דעם גאנצען ווילען ארויסצוקומען פון דער אלטער וואסערמיהל דאָרט הינטען אונטערן געלען צעקרושעלטען בארג, ווי ס׳טארקאָטשען ריעזיגע שטאפעל-רעדער און ברודיג מעהל פערפראָשעט די אויגען, דעם אָטהעם, און גיסט זיך שווער אין אַלע אברים גלייך ער וואָלט זיך ערשט האָבען אויפגעהויבען פון דער טרעסעלדיגער אייזענבאַהן־קופע-באנק.

ביסלעכווייז אָבער האָט ער זיך איינגעוועהנט אזוי אז אפילו דאָס חוצפה׳שע מויל-פייפען פון יענעם באָרוועסען געשטופעלטען מיידעל אקעגען אין פענסטער האָט איהם מעהר אזוי נישט גערייצט און פערציטערט.

און דאן האָט ער זיך אויך בעקענט מיט שטיינבערג׳ן א שווארץ־געקליידעטען וויאָלינ־שפיעלער, מיט אַ טונקעל־קלוג פנים און גרויסע אָבשטעהענדע אויערען.

געשעהען איז עס צופעליג אין קאפע־הויז ווען זיי זענען געזעסען ביי איין טישעל און יענער האָט זיך אלס פאך־קענער ענטציקט פון די צום טאקט־געפיהרטע אָנגעזייפטע בויגענס מיט וועלכע די שעהנ־געפארבטע דיקע קאפעלע־שפיעלערינס „מארקירען״.

— איך בין זיכער, ווען די פיעדעל זאָל פלוצים אָנהויבען שפיעלען דאן וואָלטען זיי ווי אמת׳ע מוזיקער די קאפעלע מיטגעהאָלפען.

— און די פלייט דאָרט ביי יענער מיט די שווארצע חן־פרישטשעקלעך ?

פרעגט ער מיט קינדישען שטוינען.

— איז פערשטאָפט מיט וואטע ! —

ערקלעהרט שטיינבערג אויף א הויך געלעכטער וואָס קייקעלט זיך אין דעם אומענדליך-בלענדענדען שפיגעלזאל.

און אַז זײ זענען שוין גאָר נאָענט מיט אַנאַנדער בע־
קאַנט געװאָרען, האָט איהם אײנמאָל שטײנבערג פֿערבעטען
צו זיך אַהײם.

אין עק גאָלובאָװסקי־פּלאַץ האָט זײ פּלוצים אונטער
די פֿליצעס אָנגעיאָגט אַ שװאַרצער טױטען־װאָגען.

— ליאָנעק ! ליאָנעק ! —

רופֿט פֿון דער קעלניע אַ קלײן יודעל מיט אַ בלאָנד
בערדעל אין אַ טיעפֿען שװאַרץ־גלאַנציגען צילינדער־הוט.

— ליאָנעק ! —

שטײנבערג האָט זיך אומגעקוקט מיט אַ הויכען: אַה
דער טאַטע ! שנעל צוגעגאַנגען און אַ קוש געטהון דעם
פֿאָטערס געל פֿערהאַרטעװעטע האַנד.

ליאָנעק ! זאָג דאָרט אין דער הײם אַז כ׳װעל הײנט
שפּעט קומען — אָסך אַרבײט פֿאַרהאַן...

— גוט. —

װעהרענד דעם האָט ער אָנהאַלטענדיג זיך אין פֿרײנד׳ס
אָרעם געציטערט מיט אַ מאָדנע אומבעװאוסטען קאַלטען
שרעק, זײן בליק האָט זיך מיט טעמפּען עקשנות אײנגע־
טרונקען אין דעם יודענס קלײנע פֿרעהליכע אײגלעך, און
איצט דאָס ערשטע מאָל אין זײן יונג לעבען האָט איהם אַ
שטאָך געטהון אַ אומקלאָהרער פֿינסטער־פֿערװאָלקענטער
געדאַנק ארום װעלכען אַלע איבריגע פֿערחלומט־דרימעלדיגע
האָבען זיך צעפּראָשעט װי אַ שטויב־הױפֿען אין װינד.

אַז דער װאָגען איז שוין געװען װײט אַװעקגעראָלט
האָט נאָך פֿאַר זײנע אויגען געטאַנצט אַ לאַנגע שורה גרויע
שטאָלערנע אותיות אַרומגעהילט פֿון אַ שװאַרצען דעקטוך
מיט װײסע פֿראַנזען.

שטײנבערג׳ס פֿאַמיליע בעשטעהט פֿון אַט דעם פֿאָטער
אַ טויטען־פֿיהרער און צװײ שװעסטער.

אין אַ געװעהנליך אָבער זאָרגפֿעלטיג מעבלירט צימער
האָט די עלטערע שװעסטער אַמאַליאַ אַ מײדעל פֿון אַ יאָהר

18 מיט אַ ברייט מאַנסביליש פּנים און קורצע ווייכגעקרויזטע האָהר, דערלאַנגט לימאָנאַד, און די אַנדערע 14 יאָהריגע קלאַרא מיט רונדע טיעפע אייגעלעך און אַ ווייס לייכט-געפאַלבט העלזעל, האָט איהם בעטראַכט מיט אַ קינדיש נייגעריגען בליק שפּיעלענדיג זיך דערביי מיט אַ אונגעהויער גרויסען ברוין-געפּלעקטען הונד, דער הונד האָט איהר געלעקט איהרע רונדע הענדטלעך און זי האָט ענטציקט געטיליעט איהר חנו'דיג פּנים'ל צו איהם.

ביים טיש האָט ער זיך געפיהלט געצוימט און געענגט׳ גערעדט האָט מען פון אַ דיכטער — אַ האָטעל-דיענער און פון אַ נייעם סאָרט אָריענטאַלישע שאָקאָלאַדען.

— איהר ווייסט וואָס כ׳האָב בעמערקט ? — שמייכעלט קאָקעטיש אַמאַליאַ. — כ׳האב אויסגעפונען אַז די קרומע ציין און די ברייטע קורצע פינגער אייערע, האַרמאָנירען זעהר מיט אייער אונזיכערען בליק — יאָ איהר האָט עפּעס מיידלעשעס אין אייער פּנים.

— און מיין סומעק (אַזוי רופט מען דעם הונד) איז אַ גרויסער עקשון — נאָר האָט ער אָבער אַ ווייך האַרץ — הערט איהר !—

ווענדעט זיך אויך די קליינע נאָהנט איהם אין פּנים, איהר קול׳כל איז אַזוי מאָדנע זיס און ציטערדיג, און אין גאַנצען דערמאַנט זי איהם ווייסע טובעראָזע-בלומען.

דאַן האָט ער גערעדט און געלאַכט מיט זיי פרעהליך אויפגעלעבט, און היים, היים, האָט ער פערזיכערט צו קומען תמיד אין אַזאַ זעלבער ברייטער קראַוואַטע ווי היינט.

ביי זיך אין צימער איז ער אַרום געלאָפען פון איין ווינקעל צום צווייטען, ברייט געעפענט אַלע פענסטער, הויך געזונגען, און דער מוטשענדער חשק צו שפּיעלען זיך מיט אַ גרויסען געפּלעקטען הונד האָט איהם געקיצעלט און געבריהט אין די הענד-פלעכע — אַ הונד ווי נעהמט מען אַ הונד.

אַ וואונדערליך הויז אָט ביי די שטיינבערגס, ער קומט צו זיי יעדען זונטאָג, און אַז די פריילעכקייט גרייכט די העכסטע שטופע פון פערגעסענהייט און יעדער יונגער אבר לאַכט און זינגט מיט לוסטיגער פרייד־בעגיער, דאַן בעווייזט זיך פּלוצים זייער פּאָטער יענער יוד מיט'ן בלאָנדען בערדעל און אונטער זיין טרוקענעם קאַלטען בליק דערשפּיערט ער אַ אָבגעמוטשעטע שוואַכקייט אין די הענד, גלייך מען וואָלט זיי איהם געקרעמפּעוועט אין דיקע פעסטע שטריק. שטום פערציטערט בלייבט ער זיצען און קיקט ווילד אַרום זיך. אַמאַליא בעמערקט זיין צערידערטקייט, נעהמט רחמנות'דיג זיין האַנד אין די איהריגע, גלעט איהם דעם קאָפּ און בעט איהם עפּעס צו רעדען

ער שווייגט.

— נושע הא! זאָגטזשע עפּעס! —

פּיעשטשעט זי זיך פערקרימענדיג איהר ברייט פּנים.

— איהר זענט ענליך צו אַ יאַפּאַנער! —

ענטפערט ער שנעל מיט דער היילענדער בייזקייט פון אַ פערקלעהרט־לויפענדען מענשען אַז מען שטעלט איהם פּלוצים אָב מיט דער קלאָץ־קשיה: וויפיעל איז דער זייגער?

נאָר דאָ לאָזט זיך הערען קלאַראַס וויאָלין־שפּיעלען וואָס צופּראָשעט דעם פייגליכען שמועס און פולט אָן דאָס צימער מיט ערקוויקענד צאַרטען בלומען־דופט, — אַך איהר שפּיעלען, איהר שפּיעלען!

ביים שפּאַציער האַלט זיך אַמאַליא פערעקשנט נאָהנט אין זיין זייט, אַזוי אַז זיין קאָפּ קומט אוים אונטער איהר ברייטען הוט, און קלאַראַ נעבען ברודער.

— הער נאָר שטיינבערג! ווייסט אַז כ'פאָהר אָב פון דאַנען! —

זאָגט ער סאַרקאַסטיש נישט דולדענדיג אַמאַליא'ס הינגעריגען בליק אויף זיך

— אָבער מיך ווערט איהר דאָך מיטנעהמען?

מאכט די קליינע און צולאכט זיך הויך אויף איהר זיסען נאאיווען געלעכטערעל, דאס דאזיגע געלעכטערעל וואס פערנעבעלט זיינע אויגען, און מאכט זיי עהנליך צו פער־פארעטע שויבען.

— יא! —

שטאמעלט ער און בעהאלט דאס פנים צווישען דיברייטע גלאטע חריין-בלעטער כדי די בריהענד־רויטע פארב צו פערווישען.

ער האט ליעב זיינע פיינליך מוטשענדע געדאנקען וואס רייסען ביי איהם ארום ביי נאכט אויפ'ן געלעגער גע־לעכטערס און טרעהרען צוזאמען. ער וואלט זיך זעהר, זעהר גוט געפיהלט ביי זיי אין שטוב, ווען נישט אמאליא'ס נודנע צערטלערייען וואס עקלען איהם אויף דער נשמה — וואס וויל זי מיט איהרע תאוה-שפיציגע בליקען?

נעכטען איז פארגעקומען א שרעקליכע געשיכטע אהינקומענדיג איז קיינער אויסער די שוועסטער אין דער היים נישט געוועזען.

— איך וועל אייך עפעס ווייזען! —

לויפט איהם קלארא אקעגען מיט א פערשיימט־קינדיש שמייכעלע און דערלאנגט איהם א גרויסע פאטאגראפיע פון א סך שולע־קינדער.

— נו זאגט! וועלכע געפעלט אייך דא אם בעסטען הא? —

שפארט זי אן איהר קעפעל אויף זיין האנד און איהרע אייגלעך בלישטשען מיט קינדיש־פריידיגער נייגיערדע.

ער קוקט צעמישט און בשום אופן איז ער נישט אום שטאנד זי אבצוזוכען, אלע קינדער בעקומען מיט אמאל איין פנים, וואס מאכט זיך תמיד ביי פערשטויבטע סאלדאטען, נאר באלד דערשפירט ער א גליהענדע היץ אין שטערען — אט איז זי! — אט זענען איהר טאטענס מורא'דיגע אויגען...

ער ציטערט מיט אלע אברים, און אויפ'ן פנים צעגיעסט זיך איהם יענער נארישׁ פערלעגענער שמייכעל, וואס בעוויזט זיך נאר ביי פערליעבטע און ביי מענשען וואס ווערען מיט געבעט גענויט צו זינגען,

דאס אלץ האט אמאליא צוגעזעהען מיט פערביסענע ליפען — און פלוצים מאהלט זיך אויף איהר פנים די שמאלערנע קאנסעקווענץ אריינצושפרינגען אין דער ברעגענדער חורבה און דאס טייערסטע פון דארט ארויסצוראטעווען, מיט א ווילדען בויג רייסט זי איהם ארויס דאס בילד פון דער האנד, שטיפט אב די צעשראקענע שוועסטער אויף א זייט, און כאפט איהם ליידענשאפטליך קושען.

יענע נאכט איז ער נישט געשלאפען, נאר פארטאג האט ער געבלאזעט רייטענדיג אויף א שנעע ווייסען פערד ערגיץ אין א געדיכטען שווארצען וואלד צווישען שפיציג־שטעכענדיגע צווייגען.

מעהר געהט ער נישט אהין — ניין! — נאר בעגעגענדיג זיך נאך אין דעם זעלבען טאג מיט שטיינבערג'ן איז דער דאזיגער בעשלוס בליץ-שנעל פון זיין מוח פערפלויגען.

וואס איז דיר געשעהן? — וואונדערט זיך יענער — אמאליא ווערט דאך שטארבען פאר ליעבע צו דיר — חא חא חא!

הערענדיג די דאזיגע ווערטער דערשפיערט ער אין מויל א מיאוס'ע זויערקייט גלייך ער וואלט זיך דערוואוסט אז ר'האט איינגעשלינגען א שפין.

אהין קומענדיג איז איהם אמאליא אקעגען געלאפען מיט א טריומפפיהרענדער שומחה און האט איהם געקושט אויפ'ן מויל.

— מיין טייערער ביזט נעביך קראנק געוועזן? אך ווי איך לייד דורך דיר! —

דריקט זי איהם גליקליך־צופלאמט צו זיך, און פרעסט ארוים גרויסע אנגסט־טראפען אויף זיין שטערען.

אָ וואס פאר א דיקער האלז ביי איהר!

קלארא האט זיך ווי תמיד געשפיעלט מיט איהר הונד, און אויסגעמיטען נישט צו קוקען אין יענער זייט אריין, פערשטעהענדיג נישט צו שטערען דער שוועסטער. דאס האט איהם געשטאכען אין הארץ, און זיין פנים איז באלד בלאס באלד בלאה געווארען פאר צער און בושה.

און אזוי האט זיך א לאנגע צייט געדרעהט און גע־וויקעלט דער דאזיגער פערווירטער שטעכענדיגער פליאנטער וואס האט פערוויקעלט זיין הארץ, זיין מוח, און שפאר-לאז פערווישט דעם טויאיג-פייכטען גלאנץ פון זיינע לוסטיגע קינדישע אויגען, פערשפרייטענדיג דארט א טיעף טרויריג רעזיגנירטע מעלאנכאליע ווי ביי א לאנגיאהריגען חולה.

אמאליא האט איהם מיט פעסטער זיכערהייט עפענט־ליך פאר איהרען ערקלעהרט — און זיין איינגעבוירענע קינדישע ווילען־לאזיגקייט איז נישט אימשטאנד געווען ארויסצורייסען און בעפרייען זיך פון דעם שווינדלענד־יא־גענדען פליגעל־ראד.

וועהרענד דער צייט איז די קליינע קלארא געוואקסען און איהרע ברוסטלעך ווי צייטיגע עפעלעך זענען אלץ בולט'ר און בולט'ר אבגעשטאנען אונטער איהר רייצענד ווייס בלוזקאלע אויף וועלכען ס'איז קאקעטיש פערווארפען גע־ווען א האלב צעלאזטער שווארצער דיקער צאפ.

אָ די ווייסע דינע, זיך בעוועגענדע בלוזקאלעך, מיט די האלב צעלאזטע פערווארפענע דיקע צעפ אויף זיי!

איהרע קליידלעך האט זי אלע מאל בייטען געמוזט, און אהיים געהענדיג פון שולע האט זי זיך אלץ לענגער און לענגער אויפ'ן בולוואר פערווילט — צוזאמען דערמיט

איז אויך געוואַקסען איהר הן און איהר שעהנקייט פון וואַנגען ס'האָט זיך געשפּינט און געצויגען זײַן שטראַהלען-לײַכטער לעבענס-פאָדעם, און אַרום וועלכער ער האָט שטום און ליידענפול ארום געפלאַטערט ווי אַ נאַכט-שמעטערלינג אַרום ברענענדיגען ליכט.

מיט שמערצליכען בעזאָרגען און ווילדען האַרץ-ציטער האָט ער געפאָרשט און שפּיאָנירט איהר טאָג טעגליך צע־וואָרפען געמיטה, און נישט איינמאָל איז איהם אויסגעקומען עדות צו זײַן פון איהרע פלוצימדיגע חאַרצאויסגיסענדע שלוקעכצען און ספּאַזמאַטיש-צופלאַמטע זעעלען-אויפדרייצונגען.

אין אַזעלכע מינוטען פלעג זי מיט פערטאַכטענדען האַס און צאָרן קוקען אויף זײַן ברייטער קראַוואַטע, און נאָך העפטיגער און העפטיגער צו וויינען זיך...

— וואָס איז אײַך? זאָגט מיר... זאָגט מיר... —

פלעג ער אַ געבראָכענער די טרעהרען-שלינגענדיג זי בעטען, און אַלם אַלטען הויז-פרײַנד האָט זי איינמאָל בעשלאָסען צו פערטרויען איהם אין איהרע ברענענדע „סודות".

— איהר הערט! — זאָגט זי צו איהם און איהרע אייגעלעך בליצען מיט אַ גיעריגען פלאַם — איהר ווייסט דאָך... נו... ער... איך מיין דעם סטודענט ווינדער — איך זאָג אײַך זײַנע הענד זענען אַזוי ברוין... געכטען בײַם אַהיים בעגלייטען איז מיר געוועזען אַזוי היים... איהר פערשטעהט... ר'איז אַזאַ שלעכטער... ר'האָט קיין מאָל קיין צײַט... אַיאָ איהר האָט ליעב אַמאַליאַ'ן? האַ?...

ליעב... ליעב... — שטאַמעלט ער שלעפענדיג זײַנע צוקלעהמטע פינגער, אוים דער ברוינער אײַזערנער קלעם און בייגט זיך מאַכטלאָז אונטער דעם שווערען שטיין וואָס דריקט זײַן קאַרג נידריגער און נידריגער אַראָב צו דער ערד צו.

— ניין! ניין! איהר הערט! איהר זענט אַלע שלעכטע

און מיאוס'ע מענשען — געהט איך וויל אייך נישט קענען!—

צושרייט זי זיך פלוצים פערגעסען מיט צעוועהטיגטען כעס און צעכליפעט זיך הויך און מוראדיג אויף א קול.

יא איצט אלזא ווייסט ער שוין אויף גענוי וואס דא טהוט זיך — אומבעדינגט מוז ער זיין צימער איבערבייטען — און דארט אין דער פרעמדער ווייט פון א פערוואָרפענער פאָרשטאָדט האט ער אויף איין מינוט פון די פרייע שעה'ן פון ארבייט, נישט פערלאזט די פיער הויכע דיקע וועגד, א גרויסען רחמנות דורכגעמישט מיט שרעק און עקעל האט ער געשפירט צו דער אלטער צעקנייטשטער בעל-הבית'טע זיינער, וואס פלעג איהם שווייגענדיג און מיט טויבער פאָרזיכט פון א קערקער-אויפזעהער אריינבריינגען עסען. — אך זיי זענען דאָך אלע אזוי אומגליקליך! — האט ער בעטאפענדיג זיינע גרויסע טרוקענע באקען בע-שלאָסען, און דא ערשט האט ער מיט דער גאנצער ניכ-טערנהייט פון בעוואוסטזיניגער מאכטלאָזיגקייט פערשטאנען, אז מיט די שטיינבערגס וועט ער זיך איצט שוין מעהר נישט בעגעגענען.

— ניין

און וואס ווייטער, זענען אהן זיין ווילען די פערגאנגענע טעג אלץ דערווייטערט, אומקלאָהרער, און פערנעבעלטער געוואָרען, און פלוצים מיט אמאל פונ'ם זכרון פערמעקט געוואָרען, א בריהענדע נייגירדע וואס ליעגט אויף דער צונג און לאזט בשום אופן זיך נישט דערמאנען אן עפעס, האט איהם געצייצט און געפייניגט. און צוזאמען מיט דעם האט זיך זיין ווייסע אומבעפלעקטע נשמה אונטער'ן דרוק פון איינזאמער רעזיגנאציע אלץ מעהר און מעהר גענומען

זיך בויגען, ווירבלען, און נאָכגעבען דעם נאָגענדען געדאַנק פֿון פֿערלוירענער קינדהייט. אַהין צו יענעם הויז פֿון געקויפֿטער לוסט און פֿרייד האָט איהם דער דאָזיגער קליומפען פֿון שרעקענדע פּראָטעסטירענדע געדאַנקען פֿערטראָגען.

— און דאָרט אויף די רויטע פּלוש זאָפֿקעס אונטערן גריל־צענדען געקליר, פֿון „שעפּסעלס" צימבעל־שפּיעלען און אין דעם רויך פֿון זינד און שמוץ — האָט ער זיך אָבגעריהט — די רויטע „יולקאַ" מיט די טיעפֿע שוואַרצע רעדער אַרום איהרע פֿינסטער פֿערזונקענע אויגען, און מיט איהר מיעד־אויסגעמוטשעטען פֿול־שווערען קערפּער האָט זיך אין זיין פֿאַנטאַזיע פֿערוואַנדעלט צו אַ געמאַטערטע היילינגער — און אין דער שטיל האָט ער איהר זיין גאַנץ פֿערמעג פֿון סימפּאַטהיע און געטרייישאַפֿט געשענקט.

נאָר אויך אָט פֿון דעם פֿערטויבענדען חלום איז ער אַרויסגעריסען געוואָרען דורך ווינדער׳ן מיט וועלכען ר׳האָט זיך פּלוצים דאָ בעגעגענט.

יענער איז ווירקליך אַ קרעפֿטיגער, ווייכער יונג מיט אַ פֿעסטען קאַרג און קוים אָנזיכטיגע ברעמען.

— אַה דאָס זייט איהר! —

און דער ערשטער שמועס איז געווען פֿון די שטיינבערגס.

— איהר קומט נאָך צו זיי? —

— ניין! — שאָקעלט ער מיט׳ן קאָפּ.

— און מיט אמאַליא׳ן איז אויס?

— אויס.. —

— האַ האַ חאַ! — צולאַכט זיך ווינדער שפּעטיש, קרעפֿטיג און מיט זאַפֿטיגען כח טהוט ער אַ הפקרדיגען שלעפּ דוקא יולקאַ׳ן צו זיך אויף די קניע, אַ שליידער זי צוריק, און נעהמט דאַן מיט איהר תאוה׳דיג טאַנצען זי בויגענדיג אַהין און אַהער, זינגענדיג צום טאַקט „הוראַ! הוראַ"!

אַ מאָדנע מענש — קלעהרט ער מיט אינסטינקטיווען דרך-ארץ פון יענעם, און פיהלט זיך עפּעס שולדיג פער־שעהמט, און צעוועהטיגט ווי אַ מענש נאָכדעם אַז מען האָט איהם געפּאַקט ביים קראַגען און אַראָבגעשליידערט פון אַלע טרעפּ. נאָר דאָך בעשליעסט ער מיט יענעם אַ לאַנגען שמיעס צו פערפיהרען.

— זאָגט נאָר ווי געפעלט אייך די יונגערע שוועסטער נו... איך מיין קלאַראַ? —

פרעגט ער אָנוויליג תיכף חרטה בעקומענדיג אויפ'ן גאַנצען עסק.

— אַה! קלאַראַ! אָ זי פערטאָגט אַ אויסערגעוועהנ־ליך שעהנעם געלעכטער! — איהר זיסער דרעה מיט'ן חנודיגען מויל קען איינעם משוגע מאַכען.

— און איהר האָט זי ליעב?

חאַפּט ער שנעל אונטער און אָטהעמט אָב גלייך ער וואָלט אַ טיעפען בריוטען גרוב אַריבערגעשפּרינגען.

— ליעב? ניין דאָס נישט! — אמת איך שפּיעל זיך צומאָל מיט איהר, און מיר דאַכט אַז זי איז צו מיר אפילו נישט גלייכגילטיג. — איבריגענס — ציהט יענער מיט אַ איראָנישען שמייכעל — איבריגענס, זענען פערליעבטע מענשען בכלל אָבשטויסענד — איך האָב פיינד די לייט!—

וועהרענד דעם זענען זיי אַראָב אין גאַס, אַ פריש־אויסגערוהטער שטאָדט-דיענער מיט זיין פיערעקיגען היטעל האָט מיט אַ לאַנגען שטעקען אויסגעלאָשען די ווייסע מאַכטלאָזע לאַמטערען-פלעמלעך, און איינער מיט לאַנגע גרויע באַקען־בערד האָט געטראָגען אַ קויש מיט הייסע פּאַרענדיגע פלעצלעך.

— גוט מאָרגען! —

זיי קוקען זיך אום — אַה דער יוד מיט'ן טויטען־וואָגען איז פאָרביי געפאָהרען, די יונגע צאַרטע זונען־שטראַהלען האָבען זיך פון ווייטען געשפּיעגעלט אין זיין

גלאַנציגען צילינדער-הוט און דער שוואַרצער דעקטוך מיט די ווײַסע פֿראַנזען האָט זיך בעוואויגען אין דער העל-בלויער פֿרישער לופֿט אָנגעזאַפּט מיט מיעד שלעפֿעריגען פֿויגעל-געטשוויטשער.

— חאַ חאַ חאַ! וואָס ציטערט איהר אַזוי? —

לאַכט ווינדער — סוף כל סוף זענען בײַ איהם גאַנץ אינטערעסאַנטע מיידלעך פֿאַרהאַן. — איהר פֿערשטעהט!

ער פֿיהלט נישט דעם קאָפּ אויף זיך. זײַנע שמערצליך בריהענדע אויגען זענען אָנגעשטרענגט אויף ווינדערס ברייט אַרויסשטאַרענדער ברוסט, און אויף די גרויסע שוואַרצע קנעפּ וואָס גלאַנצען שטאָלץ אויף זײַן ווילד-ברוינעם הערבסט מאַנטעל.

— אַך וואָס פֿאַר אַ שעהנע גרויסע קנעפּ ס'איז בײַ אײַך! — דאָס זענען הילצערנע האַ? — ענטציקט ער זיך.

— ניין, דאַכט זיך ביינערנע — נו סערוואָס! —

געזעגענט זיך באַלד ווינדער און געהט שנעל אָב.

ער בלײַבט שטעהן און הערט זיך אײַן צום קלאַפּ פֿונ'ם אָבגעהענדענם הויכע טריט וואָס שלאָגען זיך אָב אין דער ליידיגער גאַס ווי דאָס פּויקען אויף אַ פֿערמאַכט פֿעסעל, און יעדער פֿון אָט די הויכע טרוקענע קלאַנגען רײַסט זיך איהם אַרײַן אין מח און אין האַרץ, פֿערקניפּט נאָך פֿעסטער דאָרט דעם וועה-טועגדען פּליאָנטער וואָס האָט זיך איצט פּלוצים ווידער צודרעהט און צעוואָרפֿען, און דריקט נאָך טיעפֿער און טיעפֿער דעם שווערען שטיין אויף זײַן קאַרג, אַראָב, אַראָב צו דער ערד צו.

אַ רייף פֿריהמאָרגען ווינדטעל וואָס טרײַבט אַלע פֿרעהליך-ערוואַכטע וואָס שטרעמען הײַלענדיג אויף די טראָטואַרען צו לופֿט און לעבען, טהוט אַ בלאָז און רײַסט אָב אַ טרוקען געל בלעטעל פֿון אַ גאַסען ביימעל. דאָס הוידעט זיך אַ ווײַלע אַרויף און אַראָב, פֿאַלט דאַן אויף זײַן הוט

און בלייבט אונבעמערקט פון איהם דארט ליעגען.

— — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

און זייט יענעם פריהמארגען האט מען איהם מעהר נישט געזעהען. — ער איז פערשוואונדען, און קיין מענש אין דער וועלט האט געוואוסט וואוהין.

ברידער

ברידער.

דער יונגער אדוואקאט איזיק גרינבוים, שפרינגט אונגעדולדיג אראב פון געלעגער, שטעלט זיך בײם פענסטער, און אנשפארענדיג דעם רויטען צעשויבערטען קאפ אויף זײנע פעסטע בעוואקסענע הענד, קוקט ער מיריש אריבער צום קלײנעם פרעהליכען שטיבעל מיט די העלגרין בעמאהלענע טיהר און פענסטער, וואס האט זיך ווי א קלוגער קארליק ארײנגעחאפט צווישען א רײהע הויכע שטאלצע הײזער.

פון דעי' שמאהלער בײט אונטער'ן ווײסען פארקען וואס נעהמט ארום דאס דאזיגע שטיבעל צום פראנט צו, שטארען ארויס הויכע גרינע שטאנגען מיט ברײט אראבגעהאנגענע בלעטער פון גרויסע פערטראכטע זון־בלומען, וואס דרעהען נאך זײערע גאלד־געלבע בלוטהען־קרוינען נאך דער שפאצירענדער יונג־פײכטער מארגען־זון.

דאן צושפרײט גרינבוים די הענד געבײלט אין פויסטען, ראסטעט זיך, געהנעצט פויל, ווארפט זיך דאן נאכלעסיג צוריק אויפ'ן בעט, און פערדרויכערט א פאפיראס. דער רויך רײסט זיך מיט אימפעט אלע ווײלע ארײן און פיער־קאנטינען זאל זונען־שטויב וואס ציעהט זיך פון פענ־

סטער, דרעהט זיך דארט, און שימערט מיט א פיאלעט־בלוילּיכען רעגען־בויגען קאליער.

אהן בעוועגונג בלייבט גרינבוים אזוי ליגען א שעה צוויי דריי, ביז דער ליכטיגער פאס קומט נעהנטער, ציהט זיך דורך דער גאנצער לענג פון שלאף־צימער — דאס דאזיגע שלאפצימער'ל וואס האט אין זיך שוין איינגעזאפט אזוי פיעל לצנישע בעמערקונגען, שמייכלען און בליקען פון זיינע לוסטיגע פריינד און בעקאנטע, — און שפיעלט אויף זיין לינקער באנק מיט דעם טיעפען חלל פון א פערזונקען אויג.

דער גלאנץ פון די מעשענע בעט־גירלאנדען, פון דער רויט־אטלעסענער בעט־דעקע, און דאס געזאנג פון געלען קאנאריק און ווייסען דראטהערנעם שטייגעל, גיסען זיך צוזאמען, מישען זיך דורך, און ס'דאכט זיך אז די פאנטאסטיש־טאנצענדע ציגיינער־טרופע אויף די פערשיעדען־פארביגע וואנד־דיוואנען, טאנצען זינגען און שפיעלען צום טאקט.

גרינבוים פיהלט זיך אין דער דאזיגער לוסטיגער פריה־מארגען שטימונג, אויפגעלעבט און פרעהליך. ער פייפט אוים א חוצפה־דיג נגונ'דל, און פיהרט פערגעניגט מיט דער האנד איבער זיינע שווערע נאכהענגענדע אטלעטען־ברוסטען וואס דערמאנען אן דעם גרויסען לעדערנעם שפיעל־באל.

נאר פלוצים נעהמט זיך זיין שווערער קערפער דרעהען און בעוועגען אויפ'ן קרעכצענדיגען בעטעל. באלד טהוט ער זיך קאנסעקווענט א הויב אין דער הויך, שטרעקט אוים די האנד צום טיש, נעהמט פון דארט אן אויפגעריסענעם בריעף, לויפט איהם אונוויליג דורך מיט די אויגען, קענטיג שוין נישט דאס ערשטע מאל, דען נאך נישט געענדיגט שלײדערט ער איהם מיט פערניכטענדען כעס צו דער בריק.

— צום טייפעל! — ברומט ער, און בעמיהט זיך נישט צו קוקען אין יענער זייט, נאר דאך איז ער נישט

אימשטאנד אָבצוּװײַסען דעם בליק פֿוּנ'ם בלויען קאָװערט, און דערבײַ בעהערשט איהם יענע אוּנהיימליכע צוּציהענדע געפֿיהל, װאָס קומט פֿון קוקען בײַ נאַכט אין דער פֿינסטער אין אַ שפּיעגעל.

דער דאָזיגער פּאַטאַלער בריעף, איז הײַנט געקומען פֿון זײַן ברודער לעאָן אין װעלכען יענער איז איהם מודיע מיט קורץ אָבגעהאַקטע פֿראַזען, אַז די טעג קומט ער צו איהם צופֿאָהרען: „איך האָב מיט דיר עפּעס צו רעדען איײַזיק, הערסט!“... — שרײַבט ער איהם דאָרט.

אָ! ער װײסט שוין פֿון װאָס זײַן ברודער װעט מיט איהם רעדען! — ער װײסט! ער װײסט!

די נערװעזע האַנדשריפֿט און די איראָניש־דראָהענדע דרײַ פּינטעלעך בײַ יענעם זאַץ, ערצעהלען איהם שוין גאַנץ גענוי װאָס „דאָרט“ טהוט זיך. און אָט טאַקע זײַ פֿיהרען איצט אַזוי פֿערעקשנט צוריק גריגבוים'ס געדאַנקען צו יענעך מינוט, אין װעלכער ער ערגריפֿען פֿון אַ פֿערגעסענן־צימריגער תאוה, האָט מיט װילדען נייד צוטרעטען און פֿערניכטעט די שעהנסטע און הייליגסטע בלום פֿון זײַן ברודער'ס גליקליך־פֿערחלומטען האַרץ־גאָרטען.

און צי איז ער שולדיג װאָס די כחות פֿון זײַן ברודערס געליעבטע (און איצטיגע פֿרוי) װעלכע איז דעמולט בײַ איהם צו גאַסט געװען, זענען נישט אימשטאַנד געװען אָבצוּװעהרען זײַן הײס־צעגליהטע מענערקראַפֿט װאָס האָט אויך זי פֿערװיקעלט אין מאַכטלאָזע פֿלאַמען?

ניין! עס האָט געמוזט געשעהן!

מיט זיסען ענטציקען װאָס לויפֿט איהם װי שרויט דורך אַלע גליעדער, זוכט ער זיך צו דערמאַנען אין אלע אײנצעלהײטען פֿון יענע טעג, װען זײַן שװעגערין די הויכע פֿולע עטקאַ מיט די גלאַנציג־יאָדרינע באַקען און ברענענדע קרומע אויגען, װאָס צומישען די געדאַנקען, פֿלעג זיך צו מאָרגענס בעװײַזען אַ פֿלינקע א עלאסטיש־בויגיגע

אין איהר דינער רויטער בלוזקע וואס איז געווען ווי צוגעקלעבט צו איהרע דיקע הענד און ברוסטען פון וואנען ס'האט זיך געגאסען א שמעקענדיגע ווארימקייט איבער דער גאנצער שטוב וואס פלעג רייצען און אויפזידען זיין בלוט.

פוי... ווי היים ס'איז איהם. —

און איינמאל בשעת ער האט דערשפירט אז דער ראזעווע פלעק אויף איהר ווייכען ברוינעם קארק, מאכט טונקעל דאס ווייסעל פון זיין איינציג גרוי אויג, האט ער זי ווילד א פאק געטהון אין ווינקעל צווישען ביידע העל-לאקירטע שאפעס, און טהיריש איינגעגראבען די בלאסע ציטריגע ליפען אין איהר בויכיגען האלז. — — —

— איי־זיק!! איי־זיק!! —

האט זי דעמולט א צעשויבערטע, א צעפלאמטע רעזעגניערט געשיפעט, געריסען און געווארפען זיך אין זיינע אייזערנע ארעמס. — און דאס גיפסענע פערחלומטע ליבעס-פאר אין דער היטלישער אומארמונג וואס אין עק אויף דער שאפע, האט זיך פאר שרעק אדער פראטעסט אראבגעווארפען און אויף זאמדיגען שטויב זיך צעשיט...

דאן האט זיך אין צימער געטראגען אן אויפרייצענדער ריח פון געברענטען קאפע. — אזוי דאכט זיך איהם.

און אט די דאזיגע פייער-תאוה'דיגע זכרונות פון יענע מינוטען וואס הילען ארום זיין קערפער מיט צעגליהטער פארע, מאכען קורץ זיין אטהעם, און לאזען איהם איבער אין מויל א וואסערדיג-דינעם זיסען טעם. גלייך ער וואלט פערצעהרט א סך יונגע ניס, ווערען פלוצים אין א נעבעל צעריבען בשעת דאס בעוואוסטזיין, וואס יאגט פונ'ם בריעף אין דער פארם פון א נאכער קעלט אויף זיין פנים וואקסט אלץ גרעסער און גרעבער, אז אט באלד וועט ער שטעהען אויג אין אויג פאר זיין ברודער מיט די גוטע איידעלע פנים-ליניען און יענער א בערובטער און בעליידיגטער. וועט מיט דער גאנצער גייסטיג-צאפלדיגער קראפט וואס נעהרט זיך פון היילינער

ליעבע און גלויבען פראטעסטירען און פאדערן א ערקלערונג אויף זיין געבראכען גליק און פערשוועכונג פון זיין הייליגסט הייליגטום.

הם! דער שקאנדאל וועט זיין א גרויסער, און זיין אונטערגאנג איז נאהנט. — גאנץ בעשטימט!

ביי דעם דאזיגען געדאנק נעהמט דעם לעבענס־לוס־טיגען גרינגבוים'ן זשימען הויך אין די אויערן — יענער זשום וואס הערט זיך פון א צעגלידטען שמיין בשעת מען גיסט אויף איהם קאלט וואסער.

— אך די פערליבטע מיט זייערע הייליגע ליעבעס! שפחי!! — טהוט ער א שפיי.

עטליכע טעג זענען אזוי פאריבער אין שרעקליכער ערווארטונג נאך עפעס אונגעהויער גרויסעס און שווערעס.

אהיים קומענדיג פון אמט צו מיטאג פלעגט גרינגבוים א פאר מינוט פריהער שטעהען בלייבען אונטער דער הויז־טהיר, און די מורא וואס האט זיך א גאנצע טאג אנגעזא־מעלט אין אלע זיינע אברים, האט זיך איצט צעגאסען און דערהיצט גאר די ריקען־ביינער.

דאס ערגסטע אבער פאר איהם זענען געוועזן די נא־ריש־צודרינגליכע פראגען פון זיין קליינער בלאנדער פרוי. זי האט בעמערקט איהר מאנ'ס אומרוהיגקייט. און האט איהם פערשיעדענע עצות געגעבען, ווי אזוי צו פערשטא־קערן דעם אפעטיט, דעם שלאף א. ז. וו. וואס דאס איהם נאך מעהר פערצייטערט און פערגרעסערט זיין צאפעלדיגע מורא. — אך ווי נאריש זיי זענען א־לע!

און אז ר'האט איינמאל געעפענט די טהיר פון עס־צימער, און דערזעהען ביים טיש זיין ברודער לעאן מיט דער פריינטער ברוסט און מיט א פינסטער מיעדען בליק אין

די אויגען, האבען זיך אונוויליג זיינע צוויי שורות ווייסע דיקע ציין אַ צעשפּרייט געטהון, און אַ האסטיגען שטוים זיך צוזאַמען.

— זעה נאָר אייזיק! אַ גאַסט מיר האָבען! לעאָן איז געקומען! —

רופט איהם זיין פרוי פריידיג אַקעגען, און לויפט מיט איהרע דריבנע פיסלעך ציעל־לאָז פון איין צימער אין צווייטען און דאַן אין קיך.

— הם טיקע אַ גאַסט! —

האָט גרינבוים שטיל אונטער דער נאָז אַרויסגעברומט און זיך שנעל אַ לאָז געטהון צים פענסטער קודם כל אַראָב־צולאָזען די ראָלעטען.

— הייס צום ערשטיקען! —

בורטשעט ער ווייטער, און באָברעט זיך אָנשטרענגענד מיט ביידע הענד ביים פענסטער.

לעאָן איז די גאַנצע צייט געזעסען און מיט שטיי־גענדען פחד זיך איינגעקוקט אין זיין ברודערם פינסטער אויגען־לאָך און ס'האָט זיך איהם געדאַכט אַז די געלע הייטלעך דאָרט אַרום ציעהען זיך צוזאַמען אין אַ שניידענד־שאַרפען שמייכעל, וואָס שיקט אין זיין האַרץ אַ מין מאָרגע שרעק און אַ ציפענד־עקעלדיגע וועהטוג, גלייך מען וואָלט איהם פלוצים אַראָבגעריסען אַ באַנדאַזש פון אַ נאָך נישט פערהיילטער וואונד. באַלד אָבער האָט ער זיך אַ הויב גע־טהון פון בענקעל און מיט נערוועזער פעראַכטונג גענומען ציפען די הויכע וואָליגע האָהר פון זיין גרויען ראָק.

די דאָזיגע שטומקייט אָנגעזאַפּט מיט בייסענדען רויך איז תיכף צעריסען געוואָרען פון פרוי גרינבוים וועלכע איז די מינוט אָנגעלאָפען פון קיך.

— זעה אַ צאַפּלען זיך! גלייך מ'וואָלט זיך שוין טויזענד יאָהר נישט געזעהן! ני ברידערלעך צעקושט זיך און זעצט זיך עסען! —

האָט זי בעפֿעהל׳עריש אַ זאָג געטהון, אַבּיסעל פֿער־חודיש׳ט פֿון איהר מאַנ׳ס ציטערן, און יענעמס פּלוצים׳דיגע בלאַסקייט.

ביידע ברידער האָבען זיך דערשפּירט אויסגעטהון נאַקעט, און אינסטיקטיוו האָבען זיי געזוכט אין עפּעס צו דערמאַנען זיך, עפּעס אַזוינס וואָס זאָל אימשטאַנד זײַן צו פֿערטרײַבען די טויזענדער נײַנעריג שטעכענדיגע בליקען וואָס שטויסען צוריק דעם אָטהעם אין זײַרע ברוסטען. מיט בליציגער שנעלקייט זענען געפֿלויגען צעמישטע געדאַנקען זכרונות, טעג און יאָהרען.

און אָט האָט פּלוצים פֿאַר זײַערע אויגען זיך גענומען מישען דיקע בלעטער פֿון יענעם פֿערשטויבטען פֿול-סודות׳דיגען פֿאַמיליען־אַלבום מיט די געל־אָבגעריבענע בילדער פֿון דעם וואונדערליבען יינגעל און מיידעל אין דער אַלט-מאָדישער קליידונג, וואָס פֿלעגען דאָרט אין דער „היים" אין שטילע פֿרידליבע אָװענדען אויספֿולען די הערצער מיט אַ זיס-בענקענדען טרויער נאָך פֿערשווינדענע יוגענד׳ס און ווײַטע בלאַסע זכרונות פֿון גליק און ליעבע...

און ביידע ברידער, אַפּיער־רײַסענדיג זיך פֿון אַ ברענענדער באלד איינשטירצענדער חורבה האָבען זיך שוצ־זוכענד אַרומגענומען און האַסטיג צעקושט.

דאַן האָבען זיך זײַערע בליקען געטראָפֿען און זיך צוריקגעשטויסען. —

און ביידע זענען שנעל אַרײַנגעשפּרונגען אין גלאַנציג־בלויען טײַך אַרײַן, האָבען אָנגעשטרענגט אַלע כחות צו שווימען אַ ווײַט שטיק אונטערן וואסער, כדי אַרויסצוקומען העט העט ווײַט פֿונ׳ם ברעג...

אָבציהענדיג שווער די אָטהעמס, האָבען זיך די ברידער געזעצט צום טיש.

איז שוין דער שרעקליכער מאָמענט פֿאָרזיבער?

האט גרינבוים ציטערנדיג געקלעהרט, און הויך אויף א קול גענומען לעזען די אויסגעפרעגטע פאבריקס־מארקע וואס אויפ'ן לענגליכען ברויט־שטריץ.

וואס טהוט עפעס עטקא? צופריעדען פון דער חתונה? חא חא חא! די מיידלעך מיט די חתנות! —

ווענדעט זיך פרוי גרינבוים מיט א קאטעטיש־חצפה'דיג געלעכטעריל צו איהר שוואגער.

— אך, איך בין אזוי מיעד פון דער רייזע! —

ענפערט יענער קוים הערבאר, און אונטער דער צינג ווערען איהם צעדריקט יענע משונה מאטערדיגע קולות וואס רייסען זיך אין חלום בשעת מען לויפט בארג ארויף, און די ווילדע „קאץ" איז אט, אט, אונטער די פלייצעס.

— איך וואלט דיך געראטען נאכ'ן עסען זיך צו־לעגען אביסעל שלאפען — וועסט גאר א אנדערער מענש ווערען. —

מישט זיך ארײַן אײַזיק, און ס'גליסט זיך איהם זעהר דעם ברודער פאר עפעס אויסמוסרן.

— א שאד, א שאד, — ברומט ער פאר זיך.

— וואס א שאד? — פרעגט יענער צוטאמעלט.

— הם... כ'מיין... כ'מיין — פאר וואס האסט זיך גע־לאזט אזוי נידריג אבשעהרען... א שאד אזעלכע שעהנע גע־געקרויזטע האהר — הם...

— נו! שוין ווידער טהעע! אלע טאג גאר טהעע און טהעע! נישט פטר צו ווערען! —

פיהרט ער מיט צוויי פינגער איבער זיינע דיקע רויטע וואנסען, און רוקט ביין אוועק דאס גלאז טהעע פון זיך.

— איך טרינק נישט! —

— ווייסט איהר וואס! אפשר וועט איהר גאר טרינקען ביער? לעאן הא וואס זאגסטו? —

האט פרוי גרינבוים אויפגעהויבען א פאר פעטע פער־

פאַרעטע אוּנגעלעך און נישט וואַרטענדיג אויף תשובה אַוועק פונ'ם טיש.

לעאָן שווייגט, און פיהלט אַז זיין ברודערס רוהיגקייט שניידט איהם ווי אַ מעסער זיין הויט. און פּלוצים יענער פינסטערער פריהמאָרגען מיט די גהנים'דיגע פינקען וואָס האָבען פון אומעטום אַקעגען געטאַנצט, זיין פערוויינטע פרוי מיט דעם הושך־שולדיגען בליק, דאָס צעריסענקייט פון גליק און ליעבע און אַלץ וואָס ערשט נעכטען גאַנץ געווען, — אָט דער ברענענדער קריומפּען האָט איצט מיט דאָפעלט־פערניכטענדער קראַפט אויפגעפלאַמט געדרעהט און געשפאַרט זיך אין זיין ברוסט, און אַרויס געריסען פון האַלז אַ הייזעריג חריפּנעם געשריי עהנליך צום סקריפּ פון אַ שווערען מיט ציגעל בעלאָדענעם וואָגען.

— אייזיק!! —

זיינע אויגען בעקומען די דומפּפּע ברוינע פאַרב פון אַן אַלטער קופּערנער מטבע, די פּוסטען זעגען ווי שטיקער אייזען פון זיך אַליין צוזאַמען־געביילט, און זיין בליק איז מיט שטימפּיגער ווילדקייט איינגעקלעבט אין דער שוואַרצער ציגאַרען־טאַש וואָס אין ברודערס האַנד.

— איי-זיק!! —

— נו וואָס? וואָס ווילסטו! האַ? — האָט אייזיק דראָהענד ווילד אין אַ אָנפּאַלענדער פּאָזע זיך אַ ריס געטוהן.

פון דער דאָזיגער תשובה האָט ביי לעאָנען זיך גענומען עפּעס ברעכען און איינפּאַלען — און טשעפּענדיג זיך מיט ציטריגע הענד און פּיס אָן די שוואַרצע גליטשיגע ווענד, איז ער אַרויסגעקלעטערט פון דעם נאַסען פינסטערן גרוב און מיט אַ רחמנות'דיגער לייכטקייט אין האַרצען, ווי ער וואָלט פון זיך אַרויסגעוואָרפען שווערע אונפערדויליכע שטיקער, איז ער געבליבען ליעגען אין הויכען גרינ־שמעקענדיגען היי... פון זיין פּנים שטראַהלט יענע ערקוויקענדע יונגע ליכטיקייט וואָס צעניעסט זיך אין בליהענדען פעלד

נאָך אַ ווײַטענדען ישטורם אין רעגען. ער האָט צוגעטרוזשעט די אויגען און פון די צעדריקטע טרעהרען האָבען זיך גע־גומען וועבען און ציהען נאַסע גאָלדענע פעדעם צו זיין ברודער פערוויקלענדיג אידם אין אַ פעסטער שטאָלערנער נעץ... און מיט אַן אָבגעמוטשעט גליקליך־דאנקבארען שמייכעל ווי ביי א פערוויינט קראנק קינד אז ס בעקומט דאָס געווינשטע שפיעלעכעל, האָט ער שטיל און מיט גרוים געבעט ארויסגעשעפטשעט:

גאָר נישט... גאָר נישט... הע... כ'האָב דיך נאָר גע־וואָלט... הע... כ'האָב דיך נאָר געוואָלט בעטען אַ פאפיעראס... א פאפיעראָס..

דער גאסט.

דער גאַסט.

הארט בײַם ברעג פֿון׳ם פֿעלטעװער־קאַנאַל װאָס שװענקט אָב אױף זײַן געדרעהטען אונטערערדישען װעג דעם גאַנצען שטאָדטישען שמוץ און צעגיסט זיך דאָ בײַ דער פֿערדעכטיגער פֿאָרשטאָדט קלעפּאַראָװ מיט אַ הױכען פֿערפּעסטעטען גערױש, שטעהען װי אױסגעשפּיגען די דרײַ נידריגע גלײַך־גע־פֿאָרעמטע געסלעך װאָס מיט זײערע משפּע־אַרױסשטאַרענדע בױדעם־שטובלעך אױבען, און צעבראָכענע רױט־געפֿאַרבטע לאָדען הינטען, דערמאַנען זײ אָן די אױף דער ערד זיצענדע אַבשרעקענדע בעטלער־רײהען דאָרט אױף׳ן שטעדטעלדיגען מאַרקט־פּלאַץ.

אין אײנעם פֿון די דאָזיגע ענגע געסלעך הינטען בײַ דער סאַמע בראָטע פֿון טראָטואַר, איז אױף יענער זײַט פֿון אַ שװאַרץ־געלאַטעטער שױב, מיט װײס פֿערטרוקענטע שטױב־פֿלעקען, צוגעקלעבט אַ װײַסער פֿון פּאַפּיער אױסגע־שניטענער שיך, װאָס דיענט פֿאַר אַ „שילד״, דאָרט אײנװױנט װאױנט דער שוסטער ליב הילמאַן מיט זײַן װײַב שרה. קײן קינדער האָבען זײ נישט.

און אָט מיט דעם שוסטער און זײַן װײַב האָט זיך געטראָפֿען די דאָזיגע טרױריגע געשיכטע.

זייער וואוינונג אלזא בעשטעהט פון א דריי־קאנטיג האלב־פינסטער קעלער־שטובעל און וועלכען ס׳טראגט זיך תמיד א דומפף־קיהלער שימעל־ריח וואס טרייבט ארויס די טרעהרען פון די אויגען. אויף איינער פון די שווארץ־גע־פאקטע ווענד הענגט אן אלטער פערמעקטער „קייזער" אין א פארב אזער אבגעשלאגענער רעהם. און אויבען אונטער דער געשפאלטענער שויב האט זיך ארום זיין הויבגעוועלבטען שטערען פערוויקעלט ווי א קרוין א געדעכטע שטויביגע שפינוועב־מאסע. אויפ׳ן אלטיאהריגען ברודיגען קאלענדער טאוועל וואס אויף דער צווייטער וואנד קוקען נאר ארויס די גרויסע רונדע שווארצאפלען פון דער פערהושכטער לאנג אבגעריבענער „שענהייט", און אין מיט פון פערוויכערטען סופיט אויף א לאנגען דראט הוידעט זיך לייכט א אבגע־קאלעכטער פעטער לאמפ מיט א ברייטען צעבויגענעם שירם וואס דערמאנט אן א פאנטאסטיש צעקנייטשטען ארטיס־טען-הוט.

דורכ׳ן איינציגען טונקעלען פענסטערל הויך אונטער דער סטעליע קוקט אריין א שטיקעל טראטואר מיט צו־טרעטענע נאסע שטיקלעך ציגעל וואס שטעקען אין דער גלאנציגער בלאטע און פערשפרייטען אין שטיבעל א געפרעסטע נודנע אומעטיגקייט, און א גרויסען חשק אריבער צוציעהען די דעקע איבערן קאפ און שלאפען שלאפען.

אין ווינקעל אונטער דעם דאזיגען פענסטערל זיצט דער שוסטער אויף א ראנד דרייפיסיג בענקאלע ביי א קליין ווארשטאט-טישעל אויף וועלכען ס׳איז אנגעווארפען שטיקלעך גלאז, לעדער, צוועקלעך, אהלען און שווארצע שטיקלעך סמאלע, מיט א טרוקען־געהאקטען לעדערנעם רימען איבער דער קניע און איבער א ווייסען פערדארטען שקראב מיט דער זויל ארויף, און קלאפט פלינק מיט׳ן הע־מערל א פלעקעל נאך א פלעקעל צופייפענדיג זיך דערביי צום טאקט.

זײַן װײַב די שוסטערן זיצט אין דער זײט נעבען דער הרובקע צװישען אַ פּאַק אָנגעװאָרפענע פֿערשידען־פֿאַרביגע פּאַ־פּיער־בױגענס. פֿאַר איהר אױף דער בלאָטיגער אױסגע־קרימטער פּאָדלאָגע שטעהט אַ גרױסע ערדענע שיסעל מיט געדעכטען װײַסען פּאַפּ, און שנעל אײנס נאָך ס'אַנדערע קלעבט זי צוזאַמען פּאַפּיער־זעקלעך און לעגט זײ אײנס אױפֿ'ן אַנדערע אין הױכע הױפֿענס. דאָס איז איהר מלאכה זי העלפֿט צו אין דער פּרנסה.

ער דער שוסטער איז אַ איבערגעװאַקסענער מיט קורצע שװאַרצע צושטאָכענע פֿינגער, א פֿערזשאַװערט מיעד פּנים, אַ שװײַגענדיגער און אַביסעל טױבליך. זי די שוסטערן איז אַ מאָגער נידריג װײַבעל, אָנגעבלאָזענע קישעלעך אונ־טער די אױגען, שיטערע שטױבפֿאַרביגע האָהר, אַ שטילע און אַ איבערגעשראָקענע.

לעבען לעבט זיך דאָס דאָזיגע פּאָרעל שטיל און רוהיג גאָר נישט װי אין זײער שטאַנד; זעלטען, זעלטען אַז זײ קריגען זיך, און דאַן איז דאָס מחלוקת קורץ און פֿאָרבײַ־שװעבענד, און תמיד איז די סבה װאָס ער, דער שוסטער האָט אַ געבענשטען אַפּעטיט, און זי, די שוסטערן איז גאָר אַ קאַרגע און קױפֿט נור אַ האַלבען הערינג צו נאַכטמאָל. װערד ער בײז, די קורצע דיקע האָהר פֿון זײַן גרױ־שװאַרצ־ליך בערדעל שטעלען זיך אױף שאַרף און שפּיציג װי די נאָדלען. ער חאַפּט דעם הערינג װאַרפֿט איהם צו דער ערד, צעטרעט איהם מיט די פֿיס, און שװײַגענדיג נעמט ער מיט אַלע כחות שפּײַען אױפֿ'ן לענגליכען שאַרפֿשטײן און מיט הױכען גריליצען שלײַפֿען דאָס מעסער.

דער גלאַנץ פֿונ'ם בלאַנקענדיגען שטאָהל מאַכט איהם דורשטיג, און האָבענדיג שױן פֿערגעסען אין דער פֿריהער־דיגער כעצענע, בעט ער זײַן װײַבעל איהם אַרײַנצוברענגען פֿון נאָהנטען שענק אַ גלאָז ביער. זי טהוט זײַן פֿערלאַנג, נאָכדעם בײגט זי זיך צו צו איהם, לעגט איהם אַרױף די

האנד אויפ'ן אַקסעל און שעפּטשעט איהם עפּעס שטיל מיט אַ אויסגעלאָשען שמייכעלע גלייך אין פּנים. ער לעזט איהר גראָב פון די ליפּען וואָס זי מיינט, לעגט אַרויס דעם האַמער פון האַנד, טרעסעלט זיך אָב פון די פּלעקליך און שטיקלעך לעדער. ציהט זי דאַן צו צו זיך אויף די קניע, און פערקוועטשענדיג זיינע שמאָהלע קאַצישע אייגלעך ווי צום געהניצען, טהוט ער איהר אַ „צמאָק" אין מאַמע שפּיץ פון איהר דיק נעזיל. די אויגען ווערען בשעת מעשה גרעסער, העלער, און בעקומען דעם לייכטען גלאַנץ פון אַ גע־פּוצטען שוך.

אַזוי און עהנליך האָט זיך געצויגען דאָס גרוי־פּרי־מיטיווע שוסטערישע לעבען, און די גמיינזאַם־געטראָגענע נויט־לאַסט האָט אויסגעשפּינט אין ענגען קעלער־שטיבעל אַ היימליכע וואַרימע צופריעדענהייט פון נישט וויסען און דאַרפען, ביז... ביז ס'איז געקומען דער גאַסט. דאָס איז גע־ווען איינמאָל אין אַ אָוענד. בשעת די שוסטערן איז אין דער היים נישט געווען, און ער דער שוסטער איז געשטאַנען ביים לאָמפּ, פערוויקעלט זיין דיקען פינגער מיט אן עק פון זיין בלויער אַרבייטס־שירץ און האָט געפּוצט דאָס שוואַרץ־פעררויכערטע לאָמפּען־גלעזעל בענעצענדיג עס מיט זיין הויך, האָט ער פּלוצים דערהערט אויטער דער טהיר עפּיס אַ פרעמד שאָרכען און טאַפּען, באַלד האָט זיך די טהיר געעפענט און ס'איז ארייננעקומען אַ הויך פול ווייבעל פערוויקעלט אין אַ רויט־געשטרייפטער שאַל מיט פּודלעס און פעקלעך אין די הענד און אונטער די אָרעם.

— וואוינט דאָ נישט ליב העלמאַן אַ שוסטער? —

— יאָ! —

— ווי איז ערגיץ אייער ווייב שרה? —

— זי קומט באַלד — ענטפערט קורץ דער שוסטער און קוקט זיך נישט אום.

— איך בין פון היטקעוו — רעדט ווייטער דאָס

ווייבעל, סאַפּעט שווער, זוכט עפּיס פֿערדעכטיג מיט די בריקען און ניִשט בעקומענדיג קיין ענטפֿער, בעשליִעסט זי צו שווייַגען.

באַלד איז אָנגעקומען די שוסטערן. די ווייַבלעך האָבען זיך צעקושט.

— האַ עטעל! אַ גאַסט! — וואָס טהוסטו עפּעס היִע? וואָס הערט זיך עפּעס אין דער היים אין היטקעוו? —

— געלויבט איז גאָט אַלע געזונד — איך פֿאָהר קיין אמעריקא צו מיין בערלען.

— צו בערלען? דאכט זיך ער האָט דיר געשיקט א גט! —

— יאָ, זעהסטו — נור איצט שרייַבט ער, איך זאָל אַרויפֿקומען. — וואָס וועט ער זיך אליין ארום־דרעהען דאָרטען.

און די ווייַבער צורעדען זיך פֿון אמעריקא. פֿון זייער שטעדטעל, ווער ס'האָט דאָרט חתונה געהאט, און ווער ס'איז געשטאָרבען...

עטעל האָט דערווייַל פֿון זיך אראָבגעוואָרפֿען די שאַל, א טאפּ געטהון די גלאנציג־שווארצע האָהר אויפ'ן קאָפּ אויסגעגלייַכט די פֿאלדען פֿונ'ם בלויען טוך־קלייד, און ערשט איצט האָט דעך שוסטער אויפֿגעהויבען די אויגען און האט בעטראכט דעם גאסט. זיין בליק האָט זיך א ניי־געריגער געטראָפֿען מיט איהרען, א ביסטשעגדיגען און קאָקעטישען, דאן זיך א ווארימער געגליטשט איבער איהרע דיקע הענד, איבער איהר הויכען בוזעם, און האָט זיך אָבגע־שטעלט אויף איהרע ברייטע צעפֿאָהרענע שיך — גלייך ער וואָלט געגומען א מאָס. ביידע אויערן צעפֿלאמען זיך איהם העל־רויט. ער דרעהט מיט די אייגלעך, שעפּטשעט שמייכעלדיג פֿאר זיך א נבול־פּה'דיג שוסטעריש וואָרט, און לעגט אוועק פֿריהער ווי תמיד די ארבייט. דאן הויבט ער זיך, פּלוצים אויף, און פּרובט זיך ניִשט נאָך זיין געוואוהנהייט

רייבען און וואשען דאס פנים און די הענד מיט א גרויס שטיק געלען זייף.

דער גאסט איז שוין דא געבליבען נעכטיגען אויף דער אפגעשיילטער הוידענדיגער זאפע. די שוסטערן איז געשלאפען ווי תמיד אויף דעם קרומען צעפאהרענעם בעט איבערגעדעקט מיט א שמוציג רויטען קאץ. און ער דער מאן האט זיך נעבאך צוגעשפארט ווי ס'איז. — אויס'ן שלאף האט ער יעמערליך געוויינט דער שוסטער, און מיט נאקעטע עלענבויגען, צארנדיג געשטויסען די וואנד. און אז דאס ווייב האט איהם טארענדיג אויפגעוועקט האט ער זי ווילד און פרעמד אנגעקוקט און אריבערגעשיקט זיינע הונגעריגע בליקען אהין צו דער זאפע צו.

עטעל האט נאך געמוזט בלייבען אפאר טאג ביי די שוסטערס. זי האט בעדארפט ארויסנעהמען ביי דער שיף־אגענטור די נויטיגע רייזע־אינסטרוקציעס און אזוי ווי זי איז געוועזן פרעמד אין דער גרויסער שטאדט האט ער דער שוסטער געמוזט מיט איהר מיטגעהן און אלץ איהר העלפען בעזארגען. און געטהון האט ער דאס מיט גרויס געטריישאפט און אינסטינקטיווער אויפגעלעבטקייט. עפעס האט ער זיך געפיהלט פריי און גליקליך, גלייך ער וואלט זיך האבען אנגעטהון פון קאפ ביז פוס אין נייע מלבושים געהענדיג מיט איהר איינמאל איבער דער גאס האט ער זיך געהאלטען גאנץ נאהנט נעבען איהר, און ס'האט איהם ווילד הנאה געטהון וואס איהר הויכקייט גלייכט זיך מיט זיינער — אט דאס הייסט, אז מ'דארף זיך נישט בויגען צו איהר — קלערט ער און סטארעט זיך אויסצוגלייכען זיין געבויגענעם רוקען.

— אייער מאן דארטען אין אמעריקא איז... איז א הויכער הא ? — נעמט ער פערלעגען הויך באלאבעטשען זיינע מוטשענדע געדאנקען און הערט נישט דאס קלינגען פונ׳ם עלעקטרישען וואגען, וואס יאגט אט, אט, אונטער׳ן ריקען.

— מען וועט דאך אונז איבערפאהרען — גיט זי א חאפ זיין האנד און שלעפט איהם אין א זייט.

— וועט איהר נישט פאהרען קיין אמעריקא, הע, הע, הע, — וויצעלט ער זיך פערלעגען, אבגעהאקט שפירענדיג א לייכט צוקען אין די שלייפען, און א פערלאנג צו קיינען עפעס הארטעס און יאדריגעס.

אז זיי זענען אהיים געקומען האט זיי די שוסטערן ערווארטעט אין עק געסעל. די אנטערשטע ליפ ביי איהר איז געווען שטארק פערטרוקענט און האט געציטערט.

— נו, וואס הערט זיך ? —

האט זי שטיל און פערדעכטיג ביז א פרעג געטהון

— וואס הערט זיך, וואס הערט זיך — איהר עסק —

האט דער שוסטער איבערגעקרימט איהרע ווערטער און א מאך מהועדיג מיט דער האנד ווי עפעס אוועק צו ווארפען, האט ער ווילד פון דער זייט א גלאץ געטהון אויף זיין ווייבעל.

— זעה נאר ווי ס׳טלימעט מיט איהם ! — האט יענע גיפטיג דין ארויסגערעדט און דאס געזעל איז ביי איהר געווארען לאנג פערשפיצט מיט א בלוליכען גלאנץ.

עטליכע טעג זענען אזוי פאראיבער און אין די מינוטען וואס דער גאסט איז אין שטוב נישט געווען, זענען צווישען דעם שוסטער און זיין ווייב פארגעקומען שטילע נאר גראבע מחלוקות׳ן. עפעס דריקענדעס אבגעריסענס האט ארומגע־שוועבט פון איין ווינקעל צום צווייטען. די בעוועגונגען פונ׳ם שוסטער און זיין ווייב זענען איצט געווארען געשווינדע היילענדיגע, גלייך זיי וואלטען געטאנצט אויף שארפע שפיציגע שטיינדלעך.

און איינמאָל בשעת די שוסטערן האָט אָבגעטראָגען אויף איהרע שמאָלע דאַרע אַקסעל אַ זאַק מיט אַרבייט אין שטאָדט אַריין, און עטעל איז געגאַנגען צום נאָהנטען פּאָסט־קעסטעל אַ בריעף אַריינוואַרפֿען, האָט ער, דער שוסטער גענומען די בלעכענע וואַסער־קאַן, און זיך געלאָזט אין עק גאַס צו דער ברונע נאָך וואַסער, דערווייל איז די שוסטערן אָנגעקומען און געטראָפֿען די טיר פֿערשלאָסען.

ס'האָט איהר עפּעס מאָדנע אָנגעהויבען האַקען און בריהען אונטער די אויגען, זי האָט געחאַפּט מיט אַלע כחות קלאַפּען און רוטען אין דער טיר, און מיט אַ משונה מאָדנע קוויטש גלייך ס'וואָלט זי עמיץ געריסען ביי די האָהר, האָט זי גענומען שרייען: ליב! ליב! דערווייל איז דער שוסטער אָנגעקומען מיט'ן וואַסער און געבליבען שטעהען מיט אַ אָפֿען מויל און ברייט געעפֿענט צוטומילטע אויגען.

— האַ ליב!.. וואו'זשע איז עטעל?...

זייערע בליקען האָבען זיך בעגעגענט אין דער טונקעלהייט פֿונ'ם האַלב-פֿינסטערען קאָרידאָר פֿערשעהמטע און צושראָקענע, דאָס וואַסער אין דער קאַן האָט זיך הויך געכליאַפּעט, און גראָב אָבשטויסענדיג דאָס ווייב אין דער זייט האָט דער שוסטער גענומען דרעהען לאַנג מיט אַ הויכען רציחה'דיגען געקליר דעם שליסעל און טיר־שלאָס אַהער און אַהין און געקריצט מיט די ציין.

אויף מאָרגען האָט זיך דער גאַסט בעדאַנקט, געזעגענט, און אָבגעפֿאָהרען. אַ גאַנצען טאָג איז די שוסטערן געזעסען אין ווינקעל ביי איהר אַרבייט, שטיל און פֿערציטערט. ער, דער שוסטער האָט זיך געדרעהט אויף און אָב איבער'ן קעלער אַ צעהיצטער און אַ צעשויבערטער. געגען אָוועגד האָט זיך אין קעלער שטובעל גענומען אַריינדרייסען ווייטע נישט דייטליכע קולות און ליאַרמעס, שנעל האָט זיך דער שוסטער ארויפֿגעשטעלט אויפ'ן וואַרשטאַט־טישעל און אַריבערגעבויגען זיך דורכ'ן פֿענסטערעל אין

דרויסען אַרויס, דאָרט אין טונקלען געסעל אָנגעפֿולט מיט ברודיגע אָבגעשיילטע קינדער און ווייבער, איז געשטאַנען דער רויטער היצעל-וואָגען, און צוויי הונד־האַפּער מיט קינציג פֿערוואָרפֿענע שויבערס אויף די שטערענס. האָבען פּאַמעלעך פֿאָרזיכטיג געיאָגט אַ שוואַרצען קודלאַטען הונד, דער האָט זיך מיט צעשראָקענע בעטענדע בליקען געדרעהט אַהין און אַהער, פֿערווירט דאַן גלייך אַריינגלויפֿענדיג אין דער פֿערוואָרפֿענער שטריק שלייף. און מיט אַ יעמערליך־האַרצרייסענדען קוויטש בעגלייט פֿון גראָבע קולות און געלעכטערס איז ער אכזריות'דיג אַריינגעשטיפּט געוואָרען אין רויטען פֿערגראַטעטען וואָגען.

נאָך מעהר דראָהענד, שווייגענד און צופּלאַמט איז דער שוסטער צוריק אַראָב געשפּרונגען פֿון פֿענסטערעל און זיך גענומען וואַשען און רייבען די הענד און דאָס פּנים מיט אַ גרויס שטיק געלען זייף, און פּלוצים אויפֿ'ן אָנבליק פֿון דער בלעכענער וואַסער־קאַן האָט זיך איהם עפּעס אַריינגעגנב'ט און איינגעגעסען אין מה, עפּעס אַזוינס וואָס וואַרפֿט זיך און דרעהט זיך אינווייניג, ציהט אין גימען, און פֿערמעקט אַ יעדען אַנדערען געדאַנק, אַזוי טשעפּעט און קלעבט זיך אַמאָל אָן אַ אונבעוואוסט אויפֿגעכאַפּט נגונ'דעל, וואָס רייסט זיך מיט עקשנות, און שפּרינגט אַרויס מיט האַסט ווי דער קאָרק פֿון אַ שאַמפּאַניער־פֿלאַש, — און מיט אַמאָל איז איהם עפּעס פֿעסט און קלאָר געוואָרען, און אַלע זיינע גליעדער האָט ער דערשפּירט אַ עלאַסטישע קאָנסעקווענטע לייכטיגקייט און מיט איין שפּרונג איז ער אַריין אין שוואַרצען געדיכטען קלומפּען רויך, — האָט אָנגעכאַפּט זיין ווייב פֿאַר אַ האַנד, אַ שלעפּ געטהון אין מיטען שטוב, און גענומען זי דרעהען און וואַלגערען מיט טהירישער ווילדקייט.

די שוסטערן האָט געשריגען מיט אַ יעמערליך ציוועטיגטען קול, שכנים זענען זיך צוזאַמענגעלאָפֿען, און מ'האָט

זי קוינו אַרויסגעריסען פון זיינע שטייפע האָריגע, בלוי־געוואָרענע הענד.

דאָס ווייבעל האָט מען אַ האַלב טויטע אַוועקגענומען אין שפּיטאָל. און ער, דער שוסטער, איז שפּעט ביי נאַכט געזעסען מיט רויט צעשמאָלצענע אויגען אין העל־בעלויכטע־נעם בירשענק, און געטרונקען שוימיג ביער פון דיקע ביינגע גלעזער, איין גלאָז נאָכ׳ן צווייטען. די פערליעבטע שיפלעך זענען פערהלומט געשווימען, די פייגאַלעך אויף איהר זענען געפלויגען אַרויף און אַראָב, די ביסענדע הייסע לופט אָנגעזאַפּט מיט גרעלע שכור׳ע קולות האָט געדריקט און געטריקענט אין האַלז. און איינע אַ אויסגעצאָמטע רויט־געפאַרבטע „מיידעל" מיט אַ נאַסער ברייטער פריזור ווי אַ ראָד האָט איהם געשנעלט אין אויער און געקנאַקט מיט דער צינג.

אַז ר איז אַרויס אין דרויסען, איז ער מיט א הויך שנאָרכען צוזאַמען־געפאַלען נעבען אַ קאַנאַל־עפנונג אין עק טראָטואַר. זיין צעגליהטער קערפער האָט זיך געקיהלט און איינגעשרומפען געציטערט. די וועגען מיט די רונדע דראָטערנע קעהר־באַרשטען האָבען זיך געשלעפּט און געקלאָערט מיט זייער מידען פערשלאָפענעם גערויש אין דער בלאַסער נאַכט אַריין און האָבען געריבען די בלייכע מיט לבנה־ליכט בעגאָסענע גאַסען־שטיינער. דער פייכטער בעטויעטער שטויב האָט זיך געהויבען אין דער לופטען, און ביים אַראָבזינקען זיך געלעגט אויף זיין קאָפּ. אויפ׳ן געלען פנים, טיילענדיג זיך פוןביידע זייטען אין אויסגעגלעטע לאַנגע שוואַרצע פאַסען.